

Městská knihovna v Praze **120 let**

Václav
Kliment
Klicpera

Divotvorný
klobouk

PRAHA 2011

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Divotvorný klobouk tak, jak bylo vydáno vydavatelstvím I. L. Kober v roce 1887 (KLICPERA, Václav Kliment. *Divotvorný klobouk : fraška v trojím dějství*. 5. vyd. Praha : I. L. Kober, 1887. 80 s.).

Text díla (Václav Kliment Klicpera: Divotvorný klobouk), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

KLICPERA, Václav Kliment. *Divotvorný klobouk* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/36/98/76/divotvorny_klobouk.pdf>.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 16. 3. 2011.

OSOBY:

Strnad, student.

Křepelka, student.

Koliáš, Strnadův ujec.

Barnabáš, hostinský.

Bětuška, jeho dcera.

Karel, myslivecký mládenec.

Pohořalský, písničkář.

Zvonek, sklepník.

Datlík, sklepník.

Nádenník.

Kluk.

Šumaři.

DĚJSTVÍ PRVNÍ.

Hostinec na silnici. Podzimek, jitro.

Výjev 1.

Strnad. Křepelka. (Za stolem sedíce pijí Láhev s vínem na stole, pod stolem kniha.)

Strnad. Na zdraví tvého dědečka!

Křepelka. Mého dědečka? blázníš!

Strnad. Tvého nebožtíka dědečka!

Křepelka. Dejž mu, Bože, radost věčnou! (Pije.)

Strnad. A prozatím žádného z mrtvých vstání! (Pije též.)

Křepelka. Proč?

Strnad. Aj! znova by mu živobytí zachutnalo, a ty bys mohl nových dvacet let na dědictví čekati.

Křepelka. Ach, dobře máš! Jest svrchovaný čas, abych dědil; hostinský včera nemilostně hrozil.

Strnad. Ó nechať hrozí! za to jest hostinský, a my jsme mu dlužni.

Křepelka. Ale jaký toho bude konec?

Strnad. Dá Pánbůh, dobrý. Zaplatíme, a půjdeme o dům dále.

Křepelka. Zaplatíme! zaplatíme! To jest ovšem počestný úmysl náš; ale jak?

Strnad. Aj, že dědeček tvůj umřel, o tom nepochybuješ?

Křepelka. To mi dobrý přítel před čtvrt rokem psal.

Strnad. A sice tak dobře umřel, že nebude již nikdy umíratí.

Křepelka. Sit illi terra levis!

Strnad. Žes jeho povšechný dědic, to také víš!

Křepelka. Nevím, nevím! Což jsem ti nepověděl, že se mne několikrát odřekl? Proto také nadarmo pro dědictví na ouřad píšu.

Strnad. Měj strpení! Jedenkaždý úřad skládá se z mnoha mandel prstů; než to všemi proběhne, několikrát měsíc rohy své změní!

Křepelka. Ach, kéž bychom jen již odtud byli pryč!

Strnad. Proč odtud pospícháš? co nám tady zchází? Hostinský náš má skvostný pokrm, výborný nápoj – –

Křepelka. Za hotové na prodej.

Strnad. Má roztomilou dceru –

Křepelka. A k tomu ke všemu hubu, která vždycky na krupobití ukazuje.

Strnad. Dixi! bratříčku, roztomilou dceru. Hezká, veselá, přívětivá –

Křepelka. A hloupá jako kachna.

Strnad. Nic nedělá! to jest na ní to nejlepší.

Křepelka. Krásná vlastnost!

Strnad. Hleď! včera odpoledne se hostinský na nás tak rozhněval, že jsem se již k pokání chystal, a chtěl jsem se postiti. A kdyby nebylo Bětušky, zajisté bychom byli hladoví šli spat.

Křepelka. Té žalosti může se nám dnes dostatí.

Strnad. Nedostane! Bětuška mne miluje, a nedá své[^]lásce hladem umřítí.

Křepelka. Slyš, bratře! nemýlími se, chodí za Bětuškou jakýsi myslivec –

Strnad. Co jest mi do toho?

Křepelka. Postihneli tě jednou.

Strnad. Zním ho, znám ho: malý, jako konipásek!

Křepelka. Jeho ručnice jest dosti dlouhá –

Strnad. Co? Snad nemyslíš, že bych se dal pro děvče zastřeliti?

Křepelka. Miluješ ji –

Strnad. Stokrát jsem již miloval; avšak u blížiti jsem si nikdy nedal.

Křepelka. Totiž, když přichází do tuhého, s Vaňkem béřeš poradu.

Strnad. Aj, utíkávajíf celí plukové; proč by mně bylo hanba prchnouti?

Výjev 2.

Pohořalský, zpočátku venku pod oknem. Předešlí.

Pohořalský (zpívá). Zelená se louka, zelená se les, jen ty má milá na mne nepověz a t. d.

Strnad. Slyšíš? tu radu jsem všem svým milenkám dával. (Přikročí k oknu.) Pojd' dále, podzimní zpěváčku! zvukové ti tam v hrdle ztuhnou.

Křepelka. Snad si nedáš zpívati?

Strnad. Proč ne? jak živ jsem milovný lásky, vína a zpěvu, podle zásady našeho básníka Sudímí r a.

Křepelka. Hostinský bude vašemu zpěvu hromováním přizvukovati.

Strnad. Aj, hostinský jest naražený hrnec; proto také chřapí, jak hubu otevře.

Pohořalský (vejde). Rač dáti Pánbůh dobré jitro!

Křepelka. Amen.

Strnad. Dobré jitro! Sedněte si, a zahřejte žaludek vínem!

Pohořalský. Zaplať Pánbůh! (Posadí se za druhý stůl.)

Strnad. He, sklepníku! víno sem!

Křepelka. Co ti to napadá?

Strnad. Dlouholi pak má ten dobrý muž čekati? (Tluče.) Sklepníku! Zvonku! u všech trní a šípků!

Výjev 3.

Zvonek. Předešlí.

Zvonek (příkvapí). Nu, co se pán napačuje? **Strnad.** Ještě, troupe! spíš, a již můžeš peníze tržiti.

Zvonek. Od vás, ne?

Strnad. Víš ty dobře, že já nepospíchám. – Přines víno!

Zvonek. Nesmím.

Strnad. Proč?

Zvonek. Pán mi zakázal –

Strnad. Protožes nás již několikrátě rozhněval, nalívá nám raději sám. – Ty si posluhuj ostatním hostům! (Ukáže na Pohořalského.)

Zvonek. Leda to! – České nebo rakouské?

Pohořalský. Jakékoli. Zaplať Pánbůh!

Zvonek. U nás se platí jen jednou. (Odejde.)

Křepelka. I sklepník již na nás brouká!

Strnad. Zvoní, jako každý zvonek, když jím potrhneš.

Křepelka. Rozpukl bych se zlostí!

Strnad. Mne to také netěší; ale co jest dělati? Kdo s koho, ten s toho.
My jsme mu dost dlouho poroučeli.

Křepelka. A teď ho máme poslouchati. **Strnad.** S chutí, bratře! Kdo umel poroučeti: bude umět také poslouchati.

Křepelka. Naopak, pane bratře!

Výjev 4.

Zvonek. Předešlí.

Zvonek (postaví láhev se sklenicí před Pohořalského). Dvacítníkové.

Pohořalský. Ó! – to jest příliš mnoho – zaplať Pánbůh! (Dychtivě pije.)

Zvonek (pro sebe). Ta jeho poníženost jest mi podezřelá! (Odejde.)

Strnad. Bratře, ten člověk jest živá bída.

Křepelka. Kdo ví, kde ho také střevíc hněte!

Strnad. Těšme se tedy ve svém stavu; nejsme sami nešťastní.

Křepelka. Ale tak! Ten bídák má alespoň tolik, že vběhne směle do hostince a dá si naliti.

Strnad. Hm! tak příliš směle neběžel, a naliti jsem mu dal já.

Pohořalský (láhvi napolo vyprázdniv, vstane). Dovolte, zpanilomyslní panáčkové! abych si tu trošku vína s sebou vzal.

Křepelka. Co jest nám do toho?

Strnad. S Pánem Bohem! Jen tady lahvici nechte!

Pohořalský (vytáhnuv z kapsy hrníček, přeleje do něho víno). Mám doma tři dcerušky – Strnad (vyskočí). Hezké? to se rozumí!

Pohořalský. Byly holátka hezké.

Strnad. Byly?

Pohořalský. Na jaře se mi ale osypaly a nezůstaly ani sobě podobny.

Strnad. Kdo pak jste?

Pohořalský. Teď nejsem nic.

Strnad. To jest málo!

Křepelka (pro sebe). Kdo se za nic nevydává, jest přece něco.

Pohořalský. Někdy jsem býval básníkem.

Křepelka (před sebe). Tu to máme!

Strnad. Básníkem? To by do vás žádný neřekl.

Pohořalský. Ach, rád věřím. Nynějších časů mnohý nezdá se býti, čím kdo jest.

Křepelka (před sebe). Ku příkladu my dva.

Pohořalský. Básníval jsem, jako když hřmí; písniček jsem nadělal, že se pod nimi kramáři ohýbali: v Kutné Hoře znal mne každý uličník.

Křepelka (před sebe). Skvostná známost!

Pohořalský. Vesnická mládež mi ratolesti sypala v cestu – chvála na chválu –

Strnad. Přešťastný člověče! a proč jste se tak šlechetného povolání spustil?

Pohořalský. Musil jsem; hlad jest těžká věc!

Strnad. Hlad vás donutil?

Pohořalský. Kolikrát jsem si předsevzal, od slávy živu býti – nadarmo! Žaludek jest pouhé hovado.

Křepelka. Na mou věru!

Pohořalský. Zpočátku -- ach, to byla blažená léta! Mé písně všecko rádo zpívalo. Když si na tu srdcelomnou zpomenu (zpívá): „Vlašťovičky domácí! Slyšte mou lamentací, a mé naříkání!“ Tu jsem já také skládal. Děvečky na jinou nepřišly když chodívaly na trávu, a plakaly při tom, až jim srdce usedalo. Ale, ach!

Strnad. Nuž?

Pohořalský. Co ta nešťastná chvíle nastala, že se český jazyk na zbrusu nových mlýnech přemílá; co se slova česká ze starých věků jako železná ruda z hlubokých bání dobývají a z nich pak nová překovávají; co gramatici na uchýlení se od jejich zákonů, jako by pomezí stráž na pašery číhají; co se konečně všickni studenti do mého řemesla pletou –

Strnad. To si vyprosím! Jsem také student; ale českého jsem až podnes nic nezplodil.

Křepelka. To jest pravda! A víte, proč?

Pohořalský. Bezpochyby, že také té češtiny málo zblížl?

Strnad. Uhodl jste. Totiž tolik, co jsem od matky a na ulici slyšel. Ale mohu já za to, že mne moji učitelové touž metlou k mateřčině nepoháněli, kterou mne k nechutné latině a k jiným jazykům nutili? Avšak proto jsem přece tak horlivý vlastimil jako kdo jiný!

Pohořalský. Na to pak k tomu ke všemu s jakousi novou prosodií vylezli – říkají prý tomu časomíra, protože se každé písmě s

hodinkami v ruce na délku i na šířku měřiti musí – a sprádají prý verše, které již proto do sluchu neplynou, že se nesmějí rýmovati. Považte, ušlechtilí panáčkové! když já svým libozvučným rýmem lid přestanu vábiti – na příklad (zpívá): „Dvě růže, lilium, čtyry konvalium!“ kdo medle mne bude poslouchati?

Strnad. Toho a podobného rýmu bylo by, věru! škoda. Leč nezoufejte a kojte se budoucností! Přijdeť ještě čas, kde se písničky vaše v Čechách opět budou rozléhati.

Pohořalský. Ach, kdybych byl na vašem místě!

Strnad. Tak, jak tady sedíme? Křepelka (pro sebe). Toho si nežádej!

Pohořalský. Ve vašem stavu –

Strnad (vyskočí). Ten jest propast kvítím porostlá!

Křepelka (taktěž). Vězení na oko vyčalouněné!

Výjev 5.

Zvonek. Předešlí.

Zvonek (k Pohořalskému). Již zas od nás?

Pohořalský. Musím na silnici; jest dnes v městečku trh. – Zápлат Pánbůh! (Jde)

Zvonek. Komu pak jste platil?

Pohořalský. Já? a zač?

Zvonek. U všech všudy za víno!

Pohořalský. Jsem tu dnes poneyprv, přítelínku!

Zvonek. Kdo k nám poneyprv přijde, musí tak dobře platit, jako ten, (obráti zrak na studenty) kdo tady naposledy byl.

Strnad. Posloucháš? to se týká nás!

Křepelka. Bohužel!

Pohořalský. Přítelínku, vždyť jste mi nic nenalíval!?

Zvonek. Přítelínku, vy jste blázen! Tu stojí ještě láhev.

Pohořalský. A – tak? To jest mýlka, přítelínku? tuto láhev kázal tento štedrý panáček přinést.

Zvonek. U všech všudy strakapounů! kdo vám dával naliti?

Pohořalský. Pan student. Zeptejte se ho, přítelínku! Báł se, aby mně na silnici zvukové v hrdle neztuhli, pozval mne sem, zavolal vás, přítelínku! a kázal –

Strnad (pro sebe). Kýholi draka?

Zvonek (k Strnadovi). Je tomu tak?

Strnad. Inu – vlastně jsem mu – myslil jsem toliko – (k němu) víšli co, je chud'as, vezmu to na sebe.

Zvonek. Nemáte svého plná záda?

Strnad. Stalo se nedorozumění – připiš to jen nám!

Zvonek. Vám; na tabuli již není místa – Strnad. Nekřič tak!

Zvonek (hlasitě). I co! Není na tom dost, že jste sami na fatku živi, ještě nám sem takovou holotu přivádíte?

Pohořalský. Zaplať Pánbůh, přítelínku! (Rychle se uklidí.)

Strnad. Tys hrubián!

Zvonek. Hrubíán sem, hrubián tam. Pán mi to zakázal, a namaže mi záda dřevěným olejem. Mám beztoho každodenně dost jistých ran; zbytečná rána nejvíce bolí! (Odběhne.)

Strnad. Hahaha!

Křepelka. Ty se tomu směješ?

Strnad. Co mám dělati? zlobiti se nesmím!

Křepelka. Dokročilo to již na nejvyšší stupeň!

Strnad. Ad summum fastigium! hahaha!

Křepelka. A tímš ty vinen!

Strnad. Já? nikoli. Komu se toto romantické okolí tak zalíbilo, že nechtěl dále?

Křepelka. Mně, nezapírám; ale nikdy bych se byl na to neodhodlal, kdybys mně nebyl stokrát jistil, že tě ujec kramář bez peněz nenechá.

Strnad. Mohu já za to, že můj ujec kramář kusa svědomí v duši ani v těle nemá? Dvacetkrát jsem mu psal, že tru tu největší bídu, že mne choroba do Nemocnice a z Nemocnice do Hladovic přivedla: nadarmo! Snad rozuměl, že to jsou města v Zaslíbené zemi, a že mi tam pečení ptáci do huby lítají.

Křepelka. Cos mi toho o jeho bohatství navyzváněl!

Strnad. Vším právem! Ten vydřigroš má více tolarů než tato kniha písmen. (Zdvihne knihu pod stolem ležící.) Kdyby nebyl lakomec, bylo by nám již dávno pomozeno.

Křepelka. Tos měl dříve povážiti!

Strnad. Věř mně, bratříčku, že jsem na svého ujece kramáře nikdy mnoho nespoléhal. Že by mně mohl přispívati, vždycky jsem sám u sebe soudil, kdyby totiž chtěl!

Křepelka. Nač jsi tedy spoléhal?

Strnad. Na tvé dědictví.

Křepelka. Ha, to lenivé, prodlévavé dědictví! (Vezme klobouk a hůl.) Dnes v noci přišla pošta, půjdu do města!

Strnad. Prosím tě, netrmácej se nadarmo!

Křepelka. Kdyby obláskové kameny s oblak sršely, tak ouzko mi nebude pod širým nebem, jako v této mučírně. Měj se dobře jestli ti možná! (Odejde.)

Strnad (sám). Nejjistěji bychom se dědictví dočkali, kdyby jeden z nás druhému k vůli umřel. Ale co? jediného pozůstalost nestačí, a oba se vydati na cestu věčného nenavrácení, k vůli padesáti zlatým? Nikoli! To na nás musy nedopustí, byť se jich všech devět zadlužiti mělo!

Výjev 6.

Bětuška. Strnad.

Bětuška. Dobré jitro, pane studente! Strnad. I dobré jitro, má konvalinko! (Včkročiv jí vstříc, obejme ji.)

Bětuška. Poslala jsem vám po služce víno; dostali jste je?

Strnad. Dostali, a již také na tvé zdraví vypili.

Bětuška. Ó, děkuju poslušně! – Tatínek nám sice všem přísně zakázal, abychom vám ničeho nepodávali – ale – (ohlíží se) již mám opět dvě lahvice schované.

Strnad. Ó, ty napájíš tělo i duši! – Tvůj otec nás nenávidí! a pomysli si, proč?

Bětuška. Víím to, víím, že mu neplatíte, pro takovou maličkost –

Strnad. Že mu neplatíme? kdo to povídal?

Bětuška. Tabule jest celá popsaná.

Strnad. I což tabule! Ta si dá napsati a opět smazati, co kdo chce. Avšak pravá příčina, proč nás otec žíznní trápití a odtud vypuditi chce, jest – to víš, že jsem tě již předvčírem nesmírně miloval?

Bětuška. Ó, děkuju poslušně.

Strnad. Včera mne ta láska tak bolestně za srdce popadla a stiskla, že jsem jedním skokem k tvému otci letěl a o tvou ruku ho prosil.

Bětuška (radostně se ulekne). Pro dobrý Bůh! – pane studente! chcete si mne dokonce vzít?

Strnad. Chtěl jsem si tě – včera totiž – rozumíš?

Bětuška. A dnes již nechcete?

Strnad. I-hned! Ale otec tomu nechce.

Bětuška. Proč?

Strnad. Že prý tě již jakémusi myslivci zasnoubil.

Bětuška. Ach, to jest Karel! – Ano – ten mne chtěl, pane studente! Také jsem ho měla od srdce ráda, dokud jste vy se na mne nezasmál; ale – ale že jsem mu zasnoubena, to není pravda! Několik hubiček jsem mu dala, to jest to všecko!

Strnad. Pomysleme si, a co z toho otec nadělal! Já jsem počal vyhrožovati, že mi bez tebe nelze živu býti –

Bětuška. Ó, děkuju poslušně!

Strnad. Že tě, nebudeli jinač, jednou v noci unesu.

Bětuška. Ó můj Bože! -- jenom ne daleko, pane studente!

Strnad. Na nejbližší ostrov, ku příkladu na Jamajku.

Bětuška. Ano, ano! na Jamajku!

Strnad (ji hladí). Ó, ty budeš roztomilá ženuška!

Bětuška. Vařiti umím všecko!

Strnad. Ach, jak ti možná nyní na tělesný pokrm mysliti! Mluvme raději o milosti, o potravě srdcí a duší – také lis pak ty dvě

láhve s vínem dosti bezpečně uklidila?

Bětuška. Na zahradě do rákosí, tam je žádný nenajde!

Strnad. Ó má korunko! ty jsi plna důvtipnosti! (Obejme ji.)

Výjev 7.

Karel. Předešlí.

Karel (s ručnicí přes rameno zastaví se omráčen ve dveřích). Aj, dobré jitro! (Silněji.) Dobré jitro!

Bětuška (se odtrhne). Běda, to jest můj Karel!

Strnad (se lekne). Tvůj Karel?-- I vítej nám, milý příteli! Dobré jitro! (Kročiv vstříc, podává mu ruku.)

Karel (uchyluje se). Ne dobré jitro, ne příteli! (Rychle k Bětušce.) Kdo jest ten hejsek?

Bětuška. To jest – to jest můj nastávající –

Strnad. Její a tvůj nastávající příznivec.

Karel (jeho si nevšímaje). Mluv!

Bětuška. Já – on – můj otec – ó můj Bože!– pane studente! povězte vy mu to! (Odběhne.)

Strnad (na straně). To bude pěkný kus práce!

Karel (rozejde se k němu). Tedy pan student?

Strnad. K službám.

Karel. Jak pak jste sem přišel?

Strnad. Tak asi, jako lidé do hostince přicházejí.

Karel. Půjdete zas brzo?

Strnad. Co se mne dotýče, šel bych hned.

Karel. A co se mne dotýče, já vám to radím. Jděte co nejdříve!

Strnad. Proč?

Karel. Protože jste tady v cizím lovišti, a pytláčiti, pane! jest u nás nebezpečné řemeslo.

Strnad. Ah! snad se proto horšíš, že jsem Bětušku přátelsky obejmul?

Karel. Pane! podívejte se, kterak se ruce mé nad tím slovem „obejmul“ třesou. Varujte se!

Strnad. Příteli, nehněvej mne! Co bys mi měl díky a chválu konati –

Karel. Zač? prach, broky a koule, zač?!

Strnad. Že jsem tak upřímně o tobě smýšlel. Včera večer vypravoval mi hostinský při sklenici vína, že si tebe za zetě vyvolil. Dnes ráno jsme se s Bětuškou o tom domluvili, ona tě vychvalovala, vypravovala mi, kde a jak jste se seznámili, jak tě má ráda, kolikrát, kdy a kde jste se hubičkovali –

Karel. To není pravda!

Strnad. Dej mi jen domluvit! I nesmírnou radostí nad její láskou a věrností překvapen a přemožen padl jsem jí okolo krku, a chtěl jsem jí právě slíbiti, že se za tebe u vrchnosti přimluvím, abys co nejdříve hodnosti polesného dostoupil –

Karel. Hahaha! u jaké pak vrchnosti? u barona?

Strnad. Ano, u barona.

Karel. Tlučhuby, ne?

Strnad. Ano! u barona Tlučhuby, jest můj dobrý přítel.

Karel. To může být! -- Styďte se, pane! já jsem prostý nehlazený jinoch, a udělám z vás, co chci! – Toto panství nenáleží ani baronovi ani hraběti, nýbrž rovnou cestou císaři pánu; nikdy bych vám za přimluvu ani dobrého slova nedal, protože jí

poctivý a pracovitý služebník nemá potřebí. – Jdu právě na lov, pět zajíců mám odvésti – neotálejte tady dlouho, můj pes má čiperný nos! (Odejde.)

Strnad (sám). Kde ten skrček tolik rozumu a tolik smělosti nabral? – To by se mi ještě nedostávalo, aby mne dosti velkou nesnadností spoutaného ten trpaslík zastřelil!

Výjev. 8.

Barnabáš. Strnad.

Barnabáš (s zelenou čepičkou na hlavě Strnada si ani nevšimnuv stoly rovná, stolice přistavuje atd.).

Strnad (na straně). Běda mně, ten tu ještě nebyl! Nestydatosti a výmluvnosti, neopouštějte mne! – Dobré jitro, pane hostinský!

Barnabáš (postrčí čepičku) Hm!

Strnad. Dnes jest tam hodný mrázek.

Barnabáš (pro sebe). Kýž by chtěl také kopřivy páliť!

Strnad. Jestli vám vděk, zahrajme si šestadvacet?

Barnabáš. O knoflíky, ne?

Strnad (pro sebe). Bylo by jich také potřebí; u kabátu mně tři scházejí.

Barnabáš (zhlídne u studentského stolu láhev a sklenice). Co tu ta láhev dělá? kdo ji sem přinesl?

Strnad. Já.

Barnabáš. Kdo vám nalíval?

Strnad. Strážný náš cherub.

Barnabáš. Nechte žertu! Sklepník, ne?

Strnad. Nikoli. Ten poručení vaše otrocky zachovává; jest totiž hrubý jako rohožka. Zorním jitem zjevila se láhev na tomto stole, a hlas libozvučný ohlašoval, dvě takové, taktéž plné, že na nás ještě čekají.

Barnabáš. Kde? kde?!

Strnad. V tichém, tajemném chládku. Zpočátku byli jsme toho mínění, že vy, pane hostinský, abyste tu včerejší mrzutost poněkud napravil –

Barnabáš. Ó nikoli! Hněv Barnabášův není tak pružný, aby se dal bez peněz ohnouti. (Pro sebe.) Kdybych byl od sklepa klíče pod hlavou neměl – (Hlasitě.) Povězte, dlouholi mám ještě čekati!

Strnad. Ani tak dlouho, jako hora na rybu.

Barnabáš. Vy jste fraškář, a myslíte, že máte fraškáře před sebou! Budeteli mně ke všemu ještě týrati: zkrátka to s vámi skončím.

Strnad. Ano, jen hodně zkrátka.

Barnabáš. Dám vás zavřítí.

Strnad. Výborně! tak se odřeknete práva k dluhu.

Barnabáš. Nechať! beztoho starého ďábla dostanu.

Strnad. Pane hostinský, nepokládejte nás za ošemetníky! V tísní, do které nás lehkovážnost sevřela, nezapomeneme na poctivost

Barnabáš. Peníze vysázejte: pak se vaší poctivostí pokloním.

Strnad. Mějte strpení, dědictví musí co nejdříve přijíti.

Barnabáš. Až satan umře: zdědíte po něm pokušitelský ouřad!

Výjev 9.

Křepelka. Předešlí. Brzo na to nádenník s bedničkou.

Křepelka (radostí opojen). Victoria! bratře Strnade, gestio atque exulto, dědictví jest tady!

Strnad. Přece jednou?!

Barnabáš. Co slyším?

Křepelka. Ó bratříčku (Tiskne Strnada k sobě.) Pane hostinský, dejte se políbiti! -- Zůstaneme přátelé, ještě dnes vám zaplatím, všecku mrzutost vám nahradím – ó blaze mně, takovou radost jsem ještě nikdy nepocítil!

Strnad. Bratříčku! totě jsi musil stříbrné báne zděditi?

Barnabáš. U všech všudy kozorožců, mluvte pak, co kde?

Křepelka. Ó můj dědečku! kterak se ti odměním?

Barnabáš. Zač pak?

Strnad. Že umřel.

Křepelka. Dědicem mne učinil, v poslední hodině života svého na mne pamatoval, na mne, nezdárného, nevděčného vnuka svého – hleďte, ó hleďte, mé dědictví jest tady!

Nádenník (přinese bedničku).

Strnad. Zlatá rosa s nebes padá! – Slož to jen na zemi, příteli!

Nádenník. Však to není tak těžké. (Postaví bedničku na stůl.)

Barnabáš (na straně). Budou to samé papírové peníze. Ó kéž bych se mohl vykrásti, nežli mi platiti budou!

Strnad (odtrhuje víko). Jestli dědečkova rakev také tak zabitá, jako ta bedna –

Nádenník. Prosím o svého půl zlatého.

Křepelka (k Strnadovi). Zaplať mu, bratře!

Strnad. Blázníš? Vždyt víš, že nemám ani halíře.

Křepelka. Pane hostinský! odbyďte toho muže!

Barnabáš. Hned, hned! – kolik?

Křepelka. Půl zlatého.

Barnabáš. Z městečka, do mého hostince, půl zlatého? To jest málo; tolar zasloužil.

Strnad. Tedy mu dejte tolar!

Barnabáš (pokročí s nádenníkem na stranu). Tu máš, příteli!

Nádenník. To jest jen půl zlatého?

Barnabáš. Nuž, nemáš dosti? za polovici to do městečka donesu.

Nádenník. Co se vám tedy o tolaru zdálo? (Odejde.)

Křepelka (se Strnadem u bedničky). Nadarmo se hmoždíme.

Barnabáš. Počkejte – prosím, šlechetní pánové! vždyť můžeme vzítí sekyrku. – He, Zvonku! Zvonku! – hle! můj Bože, kterak se potíte!

Křepelka. Není divu! to radostné překvapení, ten pospěch –

Barnabáš. Toť abych dal přinéstí láhev burgundského, pro ochlazení?

Křepelka. Učiňtež tak, pane Barnabáši!

Strnad. Dejte přinéstí tři! Budeme pítí na zdraví všech dědečků.

Barnabáš. Ať jsou živi!

Strnad. Vivant!

Barnabáš. Hej – Zvonku! Zvonku!

Výjev 10.

Zvonek. Předešlí.

Zvonek. Co jest zas?

Barnabáš. Kde tě černoch má, zpropadený lelku? Víno sem, tři lahvice burgundského.

Zvonek. Komu? těm hladovým chrtům?

Barnabáš (trhne jím k sobě). Drž hubu, mají plnou truhlici peněz!

Zvonek. A, to jest jiná. Hned! (Utíká.)

Barnabáš. Zvonku! Zvonku!

Zvonek. Co ještě?

Barnabáš. Vezmi tam z levého kouta tři lahvice moravského –
Zvonek (utíká).

Barnabáš. Počkej! – Zašpiň je hodně pískem, rozumíš?

Zvonek. Dobře, dobře! (Odběhne.)

Strnad. Pane Barnabáši, tu sekyrku!

Barnabáš. Hned, hned! půjdu pro ni sám. (Na straně.) U té příležitosti několik tolarů připíšu. (Odejde.)

Strnad. Hle, bratře! co již pouhá bedna nedělá.

Křepelka. Radostí bych zplakal!

Strnad. Čiň, co chceš; leč má žádost ať se také vyplní!

Křepelka. Jaká to?

Strnad. Zejtra pojedeme do Vídně.

Křepelka. Fiat! a z Vídně rovnou cestou do Prahy.

Strnad. Na nejvýš se zastavíme v Benátkách. Leč – co mi napadá!

Křepelka. Mluv!

Strnad. Především máme skvostnějšího oděvu potřebí.

Křepelka. To jest pravda.

Výjev 11.

Zvonek s vínem. Předešlí.

Zvonek (postaví láhve na stůl). Ráčí jemnostpánové ještě něco poroučeti?

Křepelka. Jest tu někde nablízku krejčí?

Zvonek. Hned na předměstí jeden zůstává.

Strnad. Umí kus ouhledného šatu zhotoviti?

Zvonek. Jak by to na člověka vlil!

Křepelka. Přived' ho!

Zvonek. Já mám jemnostpánům posluhovati; pošlu ale kluka.

Strnad. Avšak narychlo!

Zvonek. Hned. (Odkvapí.)

Výjev 12.

Barnabáš. Strnad. Křepelka.

Barnabáš (se sekyrkou). Prosím za odpuštění – musel jsem až do sklepa pro ni.

Strnad (pije). Těšíme se zatím s vaším výhradním vínem.

Křepelka (pije též). Ačkoli by mohlo výhradnější býti. – Dejte sem!

Barnabáš. Prosím, jemnostpane! jsem silnější.

Všickni tři (otvírají).

Barnabáš. Tady to již pustilo.

Strnad. Ještě na tomto rohu.

Barnabáš (dívá se pod víko). Jemnostpane, vy budete bohatší nežli kníže! hned s vrchu se to blýští jako zlato.

Křepelka. Pryč s tím víkem!

Všickni tři (silně trhnou, víko odlítne, a oni s ním mnoho kroků nazpět; na to se zas rozběhnou a nad bedničkou hlavami do sebe vrazí).

Barnabáš (užasne). Ah!!

Strnad. Co vidím?!

Křepelka. Co jest to?!

Barnabáš. Pekelné mámení! belialská šalba! (Vytrhne z bedničky třírohý klobouk.) Nic, nic! prázdná hučka!

Strnad. Co to znamená?

Křepelka. Zkameněl jsem!

Strnad. Hle! tu leží list, vypadl z klobouku.

Barnabáš (listu na zemi se chopí). Neodkazujeli to písmo peníze, bude po mně!

Křepelka (vytrhne mu list z ruky a čte): „Můj nezdárný vnuku!“

Strnad. Začátek nemá líbezný zvuk.

Barnabáš. Dále! dále; rozpuknu se!

Křepelka (čte): „ Neumruli ještě, zůstanu živ“ –

Strnad. To jest pravda.

Barnabáš. To mohlo tele napsati!

Křepelka (čte): „A pak ani tento podíl nedostaneš.“

Strnad. Ten si mohl nechat!

Barnabáš. Cítím něco mastného!

Křepelka (čte): „Peníze by Tě uvrhly do propasti světských nárůživostí; pročež Ti také ani plíšku – neodkazuju.“ (Ruka mu klesne.)

Strnad. O nos miseros, miserrimos!

Barnabáš. To by byla pravá mizera! – Kde to stojí o tom plíšku?
(Čte): „ani plíšku neodkazuju.“ – Ó nemilosrdný, tyranský, hovadský dědku!

Strnad. Čti pak dále, snad ti odporučil zahrady, role, luka –

Barnabáš. Anebo klenoty. Čtěte pak, čtěte u všech ouzkoustí a strachů!

Křepelka. Ó to jest bolestná rána! (Čte.) „Bych ti ale dokázal, že tě upřímně miluju: tedy tobě, co nejbližšímu příteli, náš rodinný klobouk zanechávám.“

Barnabáš. Pěknou věc!

Křepelka (čte): „Nepohrdej jím; já jsem si, nose ho, dvacet tisíc zlatých zahospodařil“ –

Strnad. Dvacet tisíc, a ani plíšku!

Barnabáš (s největší ošklivostí): Ó – ó mizerný dědku!

Křepelka (čte): „Budešli pilný, pracovitý: někdy si s utěšením tento klobouk na hlavu posadíš, a zpomeněš si vděčně na svého děda.“ (Hodí list na stůl.)

Barnabáš. Jest to všecko?

Křepelka (rukama lomě). Všecko, všecko, celá má naděje!

Strnad. O mortalia facta!

Barnabáš (popadne list a čte poslední slova). „Na svého děda.“
(Prohlídne to na obou stranách, konečně ho povztekla smáčkne a do bedničky hodí.) Takovou ukrutnost bych ani v opilství nenapsal, nercili na smrtelné posteli! – Jest to tedy to dědictví, na které jsem tak dlouho čekal? Budiž vám Bůh milostiv!

Výjev 13.

Zvonek. Předešlí.

Zvonek. Kluka jsem již poslal –

Barnabáš. Drž hubu, ty mezku!

Křepelka. Pane Barnabáši, nevydávejte mne zoufalství!

Barnabáš. Zoufejte!

Strnad (chopí se jedné láhve na stole). Raději se opiju, než se i mne zoufalství zmocní!

Barnabáš. Ustaň! škaredá obludo, ustaň! – He, Zvonku! Zvonku!
prokletý Zvonku!

Zvonek. Vždyť jsem tady!

Barnabáš. Vezmi to víno, nemají čím platiti – pryč s tím! (Strnadovi láhev od huby odtrhne.) – A já mezulán! nádenníkovi jsem ze své kapsy zaplatil – Zvonku, běž za ním!

Zvonek. Ten sedí naproti ve vinopalně a zpívá.

Barnabáš. Tedy to již hrdlem prohnal. Ze všech stran ošizen – budu za živa strašiti!

Výjev 14.

Kluk. Předešlí.

Kluk. Krejčí je již tady.

Barnabáš. Jdi na horoucí skálu i s krejčím! (Odběhne.)

Zvonek (s vínem za ním).

Kluk. Kam tedy s ním?

Křepelka. Kam ti pán kázal! (Uvrhne se na stůl.)

Kluk. Tam ať si jde krejčí sám! (Odběhne.)

Strnad (posadí si, klobouk třírohý na hlavu a dívá se do zrcadla). Ó
netvoro, mezi netvorami nejnetvorovatější!

(Opona spadne.)

DĚJSTVÍ DRUHÉ.

Tatáž světnice. Všecko jak to bylo.

Výjev 1.

Strnad. Křepelka.

Strnad (stojí ještě před zrcadlem přemýšleje).

Křepelka (zasmušen u svého stolu sedí).

Strnad (hodí klobouk na stůl a také si sedne). Jak jest ti, bratříčku?

Křepelka. Jako pohořelému druhý den po ohni.

Strnad. Z naší cesty do Vídně nebude nic.

Křepelka (hořce). V Benátkách se také nebudeme viděti.

Strnad. A náš oděv dle nejnovějšího kroje – hahaha!

Křepelka. Tobě ještě jest do smíchu!

Strnad. A když si konečně na hostinského pomyslím! On platil nádenníkovi, dal přinést víno, běžel sám pro sekyrku, hmoždil se, až z něho teklo – hahaha!

Křepelka. Pomoz nám nebe z jeho klepet!

Strnad. Z těch nám musí naše důvtipnost pomoci.

Křepelka. Nezamýšlíš opět něco, co nás ještě o několik sáhů hloub svrhne?

Strnad. Anebo o sto sáhů výš vyhrne! Aut Caesar aut nihil! Počínám znovu doufati.

Křepelka. Ó, naděje a ty, vy jste nerozdílná dvojice.

Strnad. Podáli mi Štěstí ruku, bude z toho trojice, a pak boji tomu dostojím. – Slyš, bratře! když jsem prve dědictví tvé na hlavě cítil, (dá klobouk opět na hlavu) podivné myšlenky mi probíhaly mozkiem. Mášli ještě něco smělosti, přidruž se k mému předsevzetí, a vyvedu tě z té šeredné kalužiny.

Křepelka. Nevěděl bych, jak!

Strnad. Následovně, pane bratře! Aha, nová bouře!

Výjev 2.

Barnabáš. Předešlí.

Strnad. Přicházíte vděk, pane Barnabáši! – Jak se vám v tom klobouku líbím?

Barnabáš (nějakou dobu mrzutě se naň dívá). Jako opice v maškaře.

Strnad. Co myslíte, jestli pak ten klobouk s to, aby nás s vámi opět smířil?

Barnabáš. Mne smíří jen šedesát zlatých jinak budiž boj mezi námi!

Strnad. Pane hostinský, dejte s sebou tiše a rozšafně promluvíti. Šedesát zlatých jsme vám dlužni, pravíte?

Barnabáš. Šedesát zlatých bez několika krejcarů.

Strnad. My nemáme ani halíře.

Barnabáš. Tedy vás dám zavřítí.

Strnad. Ah! zavřítí, a opět zavřítí! Vám to groše nepřinese a nás učiní bídnější. – Já mám jiný záměr! (Hodí klobouk na stůl.)

Barnabáš. Co pak asi?

Strnad. Znáte v městečku kramáře Koliáše?

Barnabáš. Koliáše? toho lakomce? toho vydřiducha? kdopak toho v

celém kraji nezná?

Strnad. Jest prý mohovitý muž?

Barnabáš. Ten? on má více set zlatých nežli já na střeše šindelů!

Strnad. On jest můj ujec.

Barnabáš. Váš ujec?

Strnad. Mé nebožky matky bratr.

Barnabáš. A kdyby byl vlastní otec váš, nedá vám ani krejcaru.

Strnad. Dobrovolně ne, to máte dobře; pročež zamýšlím pomoci tohoto klobouku o několik set ho připravit.

Barnabáš (úsměšně). Jak pak to nastavíte, můj milý!

Strnad. Rozumí se samo sebou, že mi budete nápomocen.

Barnabáš. Já? šiditi lidi? mé neporušené vědomí –

Strnad. Se proto neporuší! Oč ho nyní připravíme, vezmu si jen napřed; po jeho smrti beztoho všecko zdědím. Mimo to považte, že vám jinak nemůžeme zaplatiti!

Barnabáš. Nerad – svědomí krvácí; ale toho lakomce namydlení a oškrábnouti, z toho si budu dělati čest.

Strnad. Slovo s to! – Vzhůru, bratře! směle do práce.

Křepelka. Prosím tě, nech mne, se mnou dnes nic není!

Strnad. Však tě to ani hlavu ani rozum státi nebude; jen pojď!
(Vezme ho za ruku.)

Barnabáš. Nuž tedy mluvte!

Strnad (svůj klobouk posadiv na hlavu a třírohý vzav s sebou).
Půjdeme na zahradu, tady nejsme jisti.

Barnabáš (odchází). Totě jsem žádostiv! (Odejdou.)

Výjev 3.

Bětuška. Brzo na to Karel.

Bětuška. Kam asi jdou? Tatínek tak přátelsky s nimi? Ó, kéž by se byli smířili! – V devět hodin tatínek ke mne přiběhne a poroučí mi, abych se ho nespouštěla, budeli ještě něco o lásce povídati; v půldesáté okolo mne letí a hrozí mi, že mi krk zakrotí, pakli s ním jen mluviti budu. – Ach, ovšem, zakrotíli mi krk, nebudu s ním mluviti, a on – on by pak ani nechtěl se mnou mluviti!

Karel (podnapilý, nikoli však opilý).

Bětuška. Ba! proč ten sem ještě přichází!

Karel. Ah! – jsi ty to, nevěsto? (Sedne si ke stolu.) Jak se máš?

Bětuška (krátce). Tak, tak!

Karel. Tak, tak? To jest tolik, jako: po čertech dobře? Hahaha! pojď sem!

Bětuška (pro sebe). To by se mi chtělo!

Karel (divoce). Pojď sem, prach, broky a koule! (Položí si ručnici na stůl.)

Bětuška (k němu se blížíc). Co sems přišel povyky dělat? Kde ses opil, tams mohl zůstatí.

Karel. Kde jsem se opil? Pod širým nebem! – Dobře máš, tam jsem měl zůstatí, tam jest mi blaze!

Bětuška. Tys asi mnoho dnes zastřelil!

Karel. Nehrubě – dva holuby, bezpochyby manžely – právě se cukrovali!

Bětuška. Ukrutníku! co ti to ubohé zvířátko ublížilo?

Karel. „Nevěřte si!“ – zkríkl jsem na ně -- a prásk, váleli se v brázdě! – Ó, mně a mé ručnici není věřiti. – Slyš, nevěsto, Beliálova dcerko! minulou sobotu při měsíčku právě tak jsme se cukrovali jako ti holubi – hahaha! ti se již nebudou cukrovati: adie, falešný světe!

Bětuška. A my – my se již také nebudeme cukrovati, abys o tom věděl!

Karel. Nebudeme? – Tak se mi líbíš. Upřímnost, krásná cnost – hahaha – pojď sem, má bývalá Bětuško! tak vesel jsem již dávno nebyl. Není také divu, hajný mi v lese roztomilý příběh vypravoval – do plačtivého smíchu příběh!

Bětuška (pro sebe). Ach, kéž by jen chtěl vypravovati! Jest mi u něho ouzko, a dámlí se na outěk, bude on s to, jako po té holubici po mně střeliti. (Hlasitě.) Co pak ti vypravoval hajný?

Karel. Vid'? chválímli já to, musí to něco tučného býti! – Na vedlejším panství měl myslivec holku. Tři léta za ní chodil, a již měli býti svoji. Najednou přinese zlý duch na křídlech pokušitelských z města hejska – uhlazeného, ulízaného – ta sojka se do něho zbouchne – nevěříš tomu? prach, broky a koule –

Bětuška. Jen vypravuj dále, všemu věřím!

Karel. Přijde on na tu švandu, právě když se ta chlipnáv spřeš objímala, tak asi jako dnes moji holubi. Švarný jonák dlouho se nerozmýšlel, strhl s ramena ručnici, natáhl kohoutek, a – (Chopiv se ručnice kohoutek natáhl.)

Bětuška. Pomoz mně Bůh! (Kvapí postranními dveřmi ven.)

Karel. Prásk! (Vystřelí do stropu.) Hahaha! kterak ten příběh oučinkoval! (Vstává.)

Výjev 4.

Karel. Strnad. Hned na to Barnabáš a Zvonek.

Strnad (hlavním vchodem). Jaká to smrtonosná střela! – Vrahu! to byla tvá rána!

Karel. Ah, bylotě to jen kus cucku!

Barnabáš (přikvapí se Zvonkem). Co se tady děje? – Ha, Karle! po koms to střelil?

Strnad. Vrah jest! mně dnes ráno také vyhrožoval – na ouřad s ním!

Zvonek. Na ouřad s ním!

Karel. Pošetilci! Totě bych byl první lékař, který za spasitelný lík na ouřad musil. A – prach, broky a koule! můj lík zdárně působil, s tím vědomím se utěšeně položím. Adie, falešný světe! (Vrávoravým krokem odejde.)

Zvonek. Jest opilý!

Strnad. Kde jest Bětuška? (Odkvapí postranním vchodem.)

Barnabáš. Ozvi se, dcero, jsili ještě živa! (Běží za ním.)

Zvonek. Zakrslý pan Karel jest odvážlivý chlapík! (Jde za nimi).

Výjev 5.

Ošumělý pokoj v městečku u Koliáše. Koliáš. Na to Pohořalský.

Koliáš (rozezlený vkročiv, obrátí a ve dveřích se vadí). Nedám ani halíře víc! Nepůjdešli mi s krku, na ouřadě tě co zloděje udám. (Pokročí.) Cikánské plémě! zaplať tomu, víc než slušno, postav ke každému stráž, a oni tě přece okradou! Nejsemli dosti nešťasten, že nemohu sám všechno zastati, a musím sobě na rytí luzu nádennickou jednati? Desítník mu

denně platím, v poledne má svůj hrnek brambor, a přece jsem v kapse nejzralejších devět hrušek našel! A mé ubohé podzimní květinčky! Ten hranáč má nos jako slon a odnese mi každodenně za tolar vůně. Kdybych tam takové velbloudy pouštětí nemusel, měl bych pro sebe těch sladkých zápachů na celý rok.

Pohořalský (zkroušeně vejde). Dej vám Pánbůh mnoho štěstí, pane kramáři!

Koliáš (od paty až k hlavě ho změřiv). Tu již nezůstává kramář – mohl jste raději říci: kravař.

Pohořalský. Ne –? – Ach, totě devětsetkrát za odpuštění prosím! (Stane.)

Koliáš (pro sebe). Toho bídáka bych měl znáti? – Nuž, co se líbí?

Pohořalský. A kdo tady teď zůstává?

Koliáš. Koliáš, kupec.

Pohořalský. Koliáš? – aj, toho já hledám. Proto! vždyt vás ještě dobře znám.

Koliáš. Kdo jste?

Pohořalský. Za onoho času slovatný písničkář Šebestyán Pohořalský.

Koliáš. Šebestyán – jste vy ten Šebestyán? – Do smrti bych vás nepoznal.

Pohořalský. Tomu se nedivím; nemohut se někdy sám poznati.

Koliáš. Co tedy dobrého? čas jest u mne drahý!

Pohořalský. Můj zlatý pane Koliáši, vy jste před časy na mých písničkách mnohý krejcar vydělal –

Koliáš. Před časy? ano! Po časech jsem ale na vašich písničkách mnohý krejcar prodělal.

Pohořalský. Není možná –

Koliáš. Že ne? Podívejte se do skladu, mám jich tam ještě dvě bečky. Již jsem jich sýračkám za sedmík libru dával; žádná je nechce.

Pohořalský. Mé písně na libry vážit, jest tolik, jako písek na lokte měřiti.

Koliáš. Jest to všecko maličké, jako šípkové listí; nic do toho člověk nezaobalí.

Pohořalský. Také jsem je na obálku neskládal.

Koliáš. Ne? nač pak jiného se konečně všechny knihy dostanou? Dokonce vaše písničky! Jedna každá za čtrnáct dní jako moucha sestárne. Není v tom ani ducha ani jazyka národního, a vtipu ani za mák! Nedivím se tomu, že to všecko zbylo; sám bych za to ani halíře nedal. Zvláště, co se nápěvu týče! Onehdy jsem tu měl hosti, několik slečen z města. I nevěda, čím a jak je co nejladněji bavit a vyčastovati, vzal jsem několik vašich písniček a chtěl jsem jim zazpívat. Ale co! nižádnou se mi nepoštěstilo na dost malou dobu je upoutati, ačkoli mi na zpěv musíte pohledati!

Pohořalský. Kdybych jen já byl při tom býval!

Koliáš. Zkrátka, s vaší strakatou směskou nechci nic mít. Čeština prý se již nadobro vyplela. V Praze, v Brně a ve Vídni vycházejí zpěvy, tak že nebeští kúrové nynějších časů toliko česky pějí.

Pohořalský. Proč jste tedy slečnám svým několik těch písní nezpíval?

Koliáš. Kdybych je měl. V městečku jest několik vlastenců tak řečených, totiž pošetilců, kteří hubě utrhují, písně a knihy kupují, a po všech ulicích to roztrubují; leč Koliášovi žádný nic nepůjčí.

Pohořalský. Protože si to pan Koliáš může koupiti.

Koliáš. Pan Koliáš by si mohl také stříbrnou tabatěrku a zlaté ostruhy koupiti, kdyby totiž rozumu pozbyl. Neznám většího marnotratnictví, nežli knihy, zvláště pak české knihy kupovati.

Pohořalský. Kde není kněh odbíratelů, nebude také spisovatelů.

Koliáš. Nevěřte tomu! Spisovatelové jsou tak ctižádostiví, že nakladateli platí, jen aby jméno své na knize, jako já na svém štítě, četli.

Pohořalský. A nakladatel bude panu Koliášovi platiti, aby knihu jeho zadarmo četl.

Koliáš. Neúchylná věc, chceli ze mne Čecha udělati. – Avšak mařím tu s vámi předražený čas – poroučím se vám!

Pohořalský. Pane Koliáši! Bůh mne tak bolestně navštěvuje – jak mne tu vidíte, jsem žebrák. Co mi dobrého učiníte –

Koliáš. Jak? snad neprosíte o almužnu?

Pohořalský. Zníli to tak outrpněji, ano, o almužnu; ačkoli jste mi, nemejlími se, již před sedmnácti lety čtyřicet zlatých za písničky dlužen zůstal.

Koliáš (se zarazí). V hlavě vám straší! Já vám dlužen? čtyřicet zlatých dlužen?

Pohořalský. Čtyřicet a několik, pamatuju to, jako dnes.

Koliáš. Máte svědky? písemné důkazy?

Pohořalský. Kdybych měl jedno neb druhé: byl bych se již dávno přihlásil. – Ustrňte se! pomyslete, že mi almužnu dáváte!

Koliáš (v nesnadnosti). Člověče! nestydíte se žebrati?

Pohořalský. Mám tři děti, ty jsou pod širým nebem.

Koliáš. Co jste dělal se svou chaloupkou?

Pohořalský. Ta mi shořela.

Koliáš. Pánbůh ví, koho má trestati. Nadal vás v mládí výhradními dary, leč jakýs tulpas přijde k svému štěstí; proč byste vy nemohl poctivě býti živ?

Pohořalský. Ach, ta nenasyitelná ctižádost!

Koliáš. To jest to! po chvále a po slávě jako po stínu lapati a hlady trpěti! Mám také tak zpozdilého sestřence, který již dlouhá léta v Praze studuje a, jak slyším, v hudbě a ve zpěvu nesmrtelné jméno hledá. Zajisté stokrát mi již o peníze psal; avšak – chvála Bohu! máme rozum, a jak živi jsme mu ani krejcaru neposlali. Na mne jdou beztoho mdloby, když si pomyslím, že ten hejsovný vejskálek po mně bude děditi.

Pohořalský (slzy si utírá). Zaplať Pánbůh! (Jde.)

Koliáš. Kam jdete?

Pohořalský. O dům dále, abych pro děti chleba vyprosil.

Koliáš. Počkejte! (Pro sebe.) Ten hladomřivec by mne po celém království roztrousil. (Hledá peníze.) Tu máte desetník, teď jest peněz po málu.

Pohořalský. Zaplať Pánbůh, a dej, abyste mých písniček hodně draho libru prodal! (Odejde.)

Koliáš. Skála se mne spadla, že jsem toho skuhrálka tak šťastně odbyl. Jen ať v síni něco do kapsy nevstrčí! (Chce jiti za ním.)

Výjev 6.

Křepelka. Koliáš.

Křepelka. Dobré jitro, můj velectěný pane! Takéli mi dobře

pověděno, mám čest s panem kupcem Koliášem mluvit?

Koliáš. Jsem kupec Koliáš.

Křepelka. S tím zasloužilým mužem, jenžto zdejší malicherné kramářství pilností a průmyslností svou na nejslušnější obchodnictví povýšil?

Koliáš. Co poroučíte?

Křepelka. Ne mnoho. Jsem cestující kupec, ve Lvově domovem.

Koliáš. Má služba! Co mi zavdalo tu čest – prosím, posaďte se (Jde pro stolic.)

Křepelka (pro sebe). Je prý nevlídný lakomec, a přece mně svědomí hrdlo zadržuje.

Koliáš. Posad'te se, můj nejlaskavější! Čím mohu posloužit?

Křepelka. Zkrátka. Slyšel jsem v hostinci, že hotové své peníze na ouroky dáváte?

Koliáš. Ach, co toho lidé nenamluví, nepřidají –

Křepelka. Ano, čili ne?

Koliáš. Sehnalť jsem minulý týden velikou bídou několik set zlatých; vládnú také od několik dní sirotčím jměním: mohli těm housátkům na ourocích něco přihospodařit –

Křepelka. Potřebuju nejvejš tři sta tolarů.

Koliáš. Nic víc?

Křepelka. Toliko pošetilec vypůjčí více, nežli jest mu zapotřebí.

Koliáš. To máte dobře, můj nejlaskavější! Lehce se vypůjčí, ale těžce se splácí. – Tedy tři sta?

Křepelka. Kolik berete ze sta?

Koliáš. Deset na měsíc; neníť to mnoho, bratr s tím může býti

spokojen.

Křepelka. Mnoho, příliš mnoho! Avšak budiž! v okamžitém obmyslu na deset tolarů nepřijde.

Koliáš. Odpusťte, že jsem tak opovázlivý: pod jakým to nápisem?

Křepelka. Má čest a mé dobré jméno, Antonín Křepelka.

Koliáš. Antonín Křepelka.– Nic víc?

Křepelka. Jedenkaždý nemůže býti orlem.

Koliáš. Hm! – Vaše čest, můj nejlaskavější! Vaše dobré jméno – ó, já estimiruju; ale – jistoty nikdy nezbyvá.

Křepelka. Vy mi nedůvěřujete? Ah, to jest jiná! – Také dobře, proto se na vás nebudu horšiti. (Vstane.) Budu psáti do Prahy, a s vracející se poštou dostanu, čeho potřebuju. Nerad bych ovšem, aby se mi to opozdilo, jelikož obchod, který se mi v hostinci nahodil, průtahu nepřipouští. Cestující obchodník nemá a nesmí se z peněz vydati, tomuť sám rozumíte?

Koliáš. Dokonale, můj nejlaskavější! – A – odpusťte, že jsem tak smělý – co se vám v hostinci nahodilo?

Křepelka. Něco velmi neobyčejného. Proč bych vám to nepověděl? Sešel jsem se tam s jakýmsi Španělem – nepatrný človíček – ten má na prodej klobouk – pane, zázračný klobouk!

Koliáš. Klobouk – za tři sta tolarů? tentě musí nejméně zlatý býti?

Křepelka. Nikoli. Sprostý, třírohý klobouk. Ten má ale tu nad zlato skvostnější vlastnost, že člověk, jenžto si ho na hlavu posadí, všudy zadarmo tráviti a kupovati může; žádný se neopováží, ani krejcaru na něm požádati.

Koliáš. Jak? Hehehe!

Křepelka. Vy se tomu smějete?

Koliáš. Můj nejlaskavější! ten nepatrný Španěl vám cosi nabulíkoval.

Časové již dávno pominuli, kde zázrační kloboukové, hole a šátky mezi lidmi se potulovali.

Křepelka. Co sám vlastně slyším a vidím, tomu pevně věřím. Již na desátý den ho, aniž mne upozoroval, stopuju; jsem očitým svědkem, kterak všudy nejskvostnějších věcí požívá –

Koliáš. Příteli nejlaskavější, jestli pak co takového možná?

Křepelka. Divná to věc, ale pravdivá. Konečně jsem se ho dnes ptal, zdali by klobouk neprodal. Neboť člověku, který se neustále po světě toulá, byla by to věc nenahraditelná.

Koliáš. Pro lidi, jako jsme my, nebe na zemi! – Nuž, a on?

Křepelka. Zpočátku nechtěl ani slyšeti.

Koliáš. To rád věřím.

Křepelka. Konečně se přece rozmyslil.

Koliáš. Že se rozmyslil? Tedy jest klobouk jalová hučka, a celé to jeho chování podvodná šalba, kterou vás do tenat láká. Kdyby klobouk tu divotvornou vlastnost do sebe měl, neprodal by ho, až bude v rakvi ležeti.

Křepelka. Avšak nemá daleko již do rakve. Včera v noci zjevil se mu duch jeho děda, po kterém právě klobouk byl zdědil, a oznámil mu, že posledního dne tohoto měsíce musí umříti.

Koliáš. Umříti? (Pro sebe.) To jest ovšem jiná! (Hlasitě.) Nuž, a co požádal?

Křepelka. Dva tisíce zlatých.

Koliáš (užasne). Dva tisíce –

Křepelka. Pomyslete si, totě capart peněz!

Koliáš. I mnoho! bez svědomí! za ty peníze koupíte kupecký sklad! A ty byste mu dal?

Křepelka. S radostí. Dva tisíce na svých cestách každoročně utratím.

Koliáš (pro sebe). Ovšem, ovšem! Kdybych já měl takový klobouk: blahoslavené živobytí! (Hlasitě.) Snad by přece něco slevil, můj nejlaskavější?

Křepelka. Ani groše. A dobře dělá. Já na jeho místě požádal bych deset tisíc.

Koliáš (pro sebe). Kdyby tomu bylo možná věřit!

Křepelka (taktéž). Lest oučinkuje!

Koliáš. Přece bych vám radil, můj nejlaskavější, abyste tomu Španělovi na slovo nevěřil. Kdo ví –

Křepelka. Na slovo? Vždyť vám povídám, že po něm již desátý den pasu! – Raději mi poradte, kde tři sta tolarů vypůjčím; míti je musím.

Koliáš. Tady v městečku – (pokrčí ramenoma) nevím skutečně –

Křepelka. Tedy se mějte dobře! (Jde.)

Koliáš. Prosím, můj nejlaskavější!

Křepelka (zastaví se). Nuž?

Koliáš. Opakuju svou radu, abyste se v nebezpečství nevydával.

Křepelka. Jaké pak nebezpečství? Ztratiti mohu jen dva tisíce; získati půl milionu! Služebník! (Jde.)

Koliáš (pro sebe). Půl milionu, kůrové andělští! – Hej můj nejlaskavější! jen na slovo ještě!

Křepelka. Ale zkrátka! Koliáš. V kterémžto hostinci se dnes usadil ten pan Španěl?

Křepelka. U zlatého velblouda.

Koliáš. Totě jen několik set kroků za městečkem? – Nemyslete snad, že bych ten klobouk kupoval –

Křepelka. Také by marné bylo přičinění vaše. Nekoupím-li já ho, není na prodej, na to mi přísáhl.

Koliáš (pro sebe). To by ho musili vlci roztrhati! (Hlasitě.) Klobouk jest přece jen klobouk; za dva tisíce zlatých nakoupím dva vozy klobouků! – Ale rád bych ho přece viděl – musíť to býti klobouček jako korunka, že ne?

Křepelka. Krásy na něm mnoho není; ale ta vlastnost!

Koliáš. Ano, ta vlasnost, můj nejlaskavější! ta vlastnost ho teprv dělá kloboukem všech klobouků!

Křepelka. Líbí se ještě něco?

Koliáš. Již nic, můj nejlaskavější!

Křepelka. Tedy s Bohem! Nepokládejte za zlé! (Odejde.)

Koliáš. Váš nejponíženější, můj nejlaskavější! Jest mi srdečně líto, že jsem musil odepřít! (Navrátiv se.) Andělé na nebesích! Jestli to pravda, co mi ten člověk vypravoval: tedy byla má celá šetrnost a střídmost až potud zlořečená marnotratnost! – Zadarmo jisti, zadarmo píti, zadarmo se vyspati – kůrové andělští! a jestli tomu všemu tak: tedy si mohu po smrti jen klobouk ten na hlavu posaditi a oni mne zadarmo i pochovají! – Zhůru, Koliáši! toho člověka ti sem tvůj anděl strážce poslal! – Co on bude po městečku tři sta tolarů sháněti; poběhnu já k Zlatému velbloudu – ale – jinému prý ho neprodá? Láry fáry! až jen uvidí notové peníze! Neupustím od toho divotvorce! Neprodáli mi ho: tedy naň v lese někde vypadnu a obloupím ho! (Odkvapí.)

Výjev 7.

Barnabášův hostinec. Strnad. Barnabáš. Hned na to Křepelka.

Barnabáš. Nepodařili se to ale?

Strnad. Buďtež bez starosti! Tolik mi přece za divotvorný klobouk dá, co jsme vám dlužni.

Barnabáš. Ale ta outrata nanovo?

Strnad. Rozumí se samo sebou, že ji do toho již počítám. Jestli jen úzkoprsý Křepelka úloze své dostojí a tak mi ho navnadí, aby chňapl po udici!

Barnabáš. Pan Křepelka je tady.

Křepelka (vejde).

Strnad (jemu vstříc). Nuž, bratříčku! s jakou přicházíš?

Křepelka. Všecko dobře nastrojeno. – Jsi připraven?

Strnad. Přijde?

Křepelka. Přijde, neníli všecko na světě omyl. Barnabáš. A koupí?

Křepelka. Dá-li štěstí zdaru, koupí. Nos se mu již šeredně vyhrnoval.

Barnabáš. Ó, jen ho notně natáhněte! Ten vydřiduch mi nedal jak živ vindry utržiti.

Křepelka. Leč nemeškejte; stopuje mne co slídny pes.

Strnad. Klobouk již čeká v malované truhličce. – Takéli pak můj sluha již ve svém čalounu vězí?

Barnabáš. Zvonek? Jest připraven. Vypadá v tom troup jako Faust druhý. Kabát si vypůjčil od chromého vysloužilce –

Strnad. Nedělá nic! – Tedy rychle, prostírejte na stůl!

Barnabáš. Ale to vám povídám, ne abyste mi dal půl sklepu vyprázdniti!

Strnad. Budu se dle tváře jeho řídit. Vlezeli mi jednou nohou do pasti, zatopím nebeskou podlahu vínem!

Výjev 8.

Kluk. Předešlí. Hned na to Zvonek.

Kluk (přiběhne). Divy a zázraky, pan Koliáš jde k nám!

Strnad. Tu to máme! Rychle, rychle!

Barnabáš. Honem, zavolej Zvonka!

Kluk. Zvonku! Zvonku!

Zvonek (ve velikém vojenském kabátě s dlouhým šosem a s červeným výložkem). Tu jsem. Do toho kabátu by ještě jeden Zvonek vlezl.

Barnabáš. Stroj na stůl! přines kuřata, víno – leť, než bude pozdě!

Zvonek. Jen na mne neusilujte, ať z toho kabátu nevypadnu!
(Odkvapí.)

Strnad. Bratříčku! kuřátka, víno – nezávidíš mi to?

Křepelka. Nikoli, na mou věru! mně by ani sousta, ani krůpěje nechutnalo.

Strnad. Tys bloud! Ať jen přijde pan ujec Koliáš –

Kluk (přiběhnuv s ubrusem, na stůl jej prostírá). Hahaha!

Barnabáš (sklenice vyplachuje). Čemu se směješ?

Kluk. Zvonek si šlápl na šos a utrh' si ho. Barnabáš. Ó, ten byl jak živ mezulán! **Strnad.** Snad mi nedáte posluhu o jednom šose?

Barnabáš. Jdi honem za ním, ať si ho přišije! **Kluk.** Bětuška není doma, nemáme jehly ani niti –

Strnad. Totě bude pěkná sláva! Nemýlími se, na schodech již těžce oddechuje.

Barnabáš. Jestli pak to čeled'! Kde není člověk sám – (Jde ven.)

Výjev 9.

Zvonek. Předešlí. Brzo na to Koliáš.

Zvonek (s pravým šosem na kabát přišpějeným, nese kuřata).

Barnabáš. Co paks dělal, nemotoro?

Zvonek. Ploužilo se mi to po schodech. Kuchařka to sešpejlila; jen ať mi na to žádný nešlápne! – Nuž, kde jsou nože, kde to ostatní, ty čtvrtliberní smíšku?

Kluk. Nu, nu, pane stoliberko! (Odběhne.)

Zvonek. Pan Koliáš oddechuje na posledním schodu. – Jaké víno?

Strnad. Nejlepší!

Barnabáš (k sobě ho strhne). Nepovídal jsem ti již, blbe moravské!

Zvonek. Hned je přinesu. (Odběhne.)

Strnad (tiše k Barnabášovi). Jak pak, pane hostinský! vzkázal jste již svému příteli o poštu dále?

Barnabáš. Všecko jest objednáno. Strnad. Bojuje s námi?

Barnabáš. Totiž, zvítězíte tady.

Strnad. Nuže, Victoria napřed! (Ke Křepelkovi, jenžto se byl v právo za stůl posadil.) Bratříčku, buď jen ostrého zraku, bystré myslí, a ve všem hnutí úlohy své pamětliv!

Křepelka. Ach, kéž by již bylo po celé té smutné frašce!

Strnad. Patienter, omnia se dabunt. (Posadiv se za svůj stůl v levo, krájí.)

Barnabáš (vstoupivšímu Koliášovi naproti). Ejhle! co vidím? – Vítejte mi, pane Koliáši!

Koliáš (na všechny strany se ohlíží, přišed pak k Strnadovi, dlouho se

naň dívá). Servus, pane Barnabáši! (Zahlídne Křepelku.)
Oho! můj nejlaskavější, již také tady?

Křepelka. Právě jsem přišel.

Barnabáš. To jsou k nám hosté, nečasto bývalí.

Výjev 10.

Zvonek. Předešlí.

Zvonek (přinese víno, jež k Strnadovi na stůl postaví).

Strnad (žádostivěji). Jest to burgundské?

Zvonek. Ano, milostpane!

Koliáš (posadiv se ke Křepelkovi). Zajisté ten Španěl –?

Křepelka. Uhodl jste, on jest to.

Koliáš. Toť jsem si hned pomyslí! Ten člověk prostopášník, jako by šel ještě dnes ze světa. Tak lze toliko tomu hejsovati, kdo nemusí platiti.

Křepelka. Nenít to ještě nic; hejříváť on mnohem více!

Koliáš. Ještě více! (Pro sebe.) Musím já se na něho opiti! – He, pane Barnabáši! sklenici dobrého vína!

Barnabáš. Jakého poroučíte, můj drahý pane Koliáši?

Koliáš. Inu –víno! Jakové pak máte všecko?

Barnabáš. Burgundské –

Strnad. A to jest jak náleží dobré, pane hostinský! Na vaše zdraví!
(Pije.)

Barnabáš. Poníženě ruku líbám, milostpane! – Burgundské tedy, uherské, rakouské, moravské, všecka česká vína.

Koliáš. Co stojí láhev burgundského?

Barnabáš. Tvrký tolar.

Koliáš. Tolar! Totě bezbožná drahota? před pěti lety mi z Burgundska dobrý přítel psal, tam že jest za půl zlatého!

Kluk (stoje nedaleko od toho). Jděte si tam pro ně!

Barnabáš. Drž ty hubu, až na tebe dojde! – Tedy vám posloužím lacinějším?

Koliáš. Jak draho prodáváte moravské?

Barnabáš. Za desítník žejdlík.

Koliáš. Ve své poslední nemoci jsem je pil v městě po šesti groších.

Barnabáš. Jinač není.

Koliáš. Nuže, tedy mi přineste čtvrtku!

Barnabáš. Honem, Petříku! čtvrtku moravského!

Kluk. Do kolika nádob?

Barnabáš. Jdi ke všem všudy!

Kluk (odběhne).

Strnad. Otevři některé okno, Francesco, mně jest horko!

Zvonek (otevře). Již se stalo.

Koliáš. Pane Barnabáši, netrpte to, vždyť jest venku zima!

Barnabáš. Co mám dělati, můj drahý pane Koliáši? milostpánovi jest horko.

Koliáš. Ať tak nejí a nepije!

Výjev 11.

Pohořalský. Předešlí.

Pohořalský. Prosím co nejpokorněji, dobrotiví pánové!

Barnabáš. Jděte s Bohem! Jste tady dnes již po druhé, co jen sám vím.

Koliáš. Dobře máte, pane Barnabáši, to jest bezedný hlad! Před půl hodinou jsem mu dal z brusu nový desítník.

Pohořalský. Záplat Pánbůh! (Jde.)

Strnad. Co chce ten muž, pane hostinský?

Barnabáš. Almužnu, jest žebrák.

Strnad. Peněz nemám: chteli ale se mnou posaditi se za stůl – hej obědval jste již?

Pohořalský. Od neděle jsem nic teplého nejedl, milostpane!

Strnad. Tedy pojd'te sem a pomozte mi dojísti!

Pohořalský. Ó, zaplať Pánbůh! (Odhodiv klobouk a hůl, za stůl se posadí.)

Barnabáš (po straně k Strnadovi). Bereli pak vás černovous! nesníte toho sám dost?

Strnad (nedbaje na to). Více vína sem! na rychlost!

Zvonek. Těšil jsem se na zbytky; teď pěkného d'asa dostanu! (Odejde.)

Strnad. Berte jen směle, příteli! jako ze svého; jest vám přáno!

Pohořalský. Ó – zaplať Pánbůh! (Jí, až mu oči pláčou.)

Koliáš (ke Křepelkovi). Ten člověk jest rozený mrhač, můj nejlaskavější!

Křepelka. Není divu; z cizího se snadno rozdává!

Výjev 12.

Předešlí. Kluk. Na to Zvonek.

Kluk. Čtvrtka moravského. (Postaviv lahvičku na stůl, jde k Barnabášovi.) Jdou okolo šumaři, jeden má píšťalu jako pavuzu dlouhou.

Barnabáš. Ať jdou na zelenou louku!

Strnad. Co ty nám o sumářích povídáš?

Barnabáš. Jdou prý okolo.

Strnad. A tady se nezastavují? Rychle je sem zavolej!

Kluk (odběhne).

Zvonek (vejde s vínem).

Strnad. Bylo by to dnes ponejprv, že bych bez hudby obědval.

Křepelka (pro sebe). Jestotná pravda. Hostinský nám alespoň každodenně zpíval!

Strnad. Můj žaludek jest na trouby a na píšťaly zvyklý. Pokrm bez hudby jest mu jako víno bez vody -- jako voda bez vína chtěl jsem říci. (K Pohořalskému.) Píte, přáteli, a jezte, ať se zas na týden naobědváte!

Pohořalský. Ó, zaplať Pánbůh! (Pije.)

Strnad. Francesco, čerstvé víno!

Barnabáš (nahne se k němu). Nepřestaneteli brzo, všechno vyzradím!

Strnad (hlasitě). Jak pravíte, pane hostinský?

Barnabáš (zlostně). Že jste příliš štědrý, milostpane! - račte

odpustiti, vyběhlo mi to z úst.

Strnad. Radím vám, abyste vesměs ústa svá pevněji zavíral.

Pohořalský. Můžete být rád přítelínku! čím více se vypije –

Barnabáš. Držet pán hubu! Také mu připili z prázdného?

Pohořalský. Z plného, pane Barnabáši! zaplať Pánbůh! (Pije.)

Strnad. Chtěl jste říci, pane hostinský, že bezbožně rozhazuju?

Tomu se nedivte, jsemtě podivný pták! Někdy tři dni po sobě
hlady trpím; když se ale do toho dám, hory se zazelenají! –
Co pak, kdyby o tom můj lakomý ujec věděl!

Koliáš (pro sebe). Bude to takové kvítí jako můj sestřenec.

Výjev 13.

Kluk. Pět hudbařů. Předešlí.

Strnad. Aha! Jen sem, páni hudebníci! – Francesco! dej jim nalíti! Ať
propláchnou trubice; na silnici se práší.

Barnabáš. Myslil bych, milostpane! že jest ta hudba nyní zbytečná.

Strnad. Zbytečná? Jak to?

Barnabáš. Večír vám bude mnohem příjemnější.

Strnad. Tato přítomná hudba? Hahaha! kdež já se do večera ocítím!
Mám velmi na kvap; neboť z tohoto světa pospíchám.

Křepelka (ke Koliášovi). Slyšíte to?

Koliáš. Budeli takhle hodovati, netřeba mu velmi pospíchatí;
doběhneť brzo své rakve!

Strnad. Francesco! dostanouli pak páni hudebníci to víno?! (Udeří
na stůl.) Perdo di Dio!

Barnabáš (ke klukovi). Přines jim konvici toho zakyslého!

Kluk (odběhne).

Strnad. Hudebník nevydrží ani tak dlouho bez pití jako ryba bez vody. Co jest mistrovaný šumař, ten potřebuje na každých pět zvuků prostřední láhev. Mluvím-li pak pravdu?

Šumaři (svědčí).

Strnad. Prošel jsem všech devět dílů světa, a pročež vím, co jeden každý stav s sebou přináší. – Pravím vám, pánové, hleďte se vyznamenati! Něco veselého mi zahrajte, tak veselou, aby sebou peníze v lakomcově pokladnici hýbaly! Na to jest mnoho zapotřebí, to víte!

Výjev 14.

Kluk. Předešlí.

Kluk (s konvicí). Tu jest víno. Šumaři (jeden po druhém pijí). **Strnad.** Tedy píte, a pak hrajte! Šumaři (štemují).

Koliáš. Kde pak ale ten klobouk má, můj nejlaskavější?

Křepelka. Nemůže to již dlouho trvati.

Koliáš. Kéž by to již bylo! Mám na zahradě nádenníka, a ten chlupáč zahálí, nestojími vždy, jako stráž za ním.

Šumaři (hrají).

Strnad. Juhu! Ať žije Hilaritas! – Píte, příteli!

Pohořalský. Zaplať Pánbůh! Vivat! (Pije.)

Křepelka (pro sebe). Bude tak dlouho piti, až se opije, a pak se sám prozradí.

Strnad. Dost toho! – Ta basa jest poněkud rozštemovaná; fagot as o

patnáct zvuků vejš; ale dobře jste hráli, buďtež živi! (Pije). –
Pane hostinský, co jsem dlužen?

Barnabáš. Hned to spočítám, milostpane Koliáš. Chvála Bohu, teď
se pravda ukáže

Křepelka (pro sebe). Anebo lež.

Strnad. Francesco, můj klobouk!

Zvonek (vezme z malované truhličky klobouk). Tu jest.

Strnad (jako pro sebe). Klobouku! já jsem hotov. Nyní čiň ty svou
povinnost! (Posadí si jej na hlavu.)

Koliáš (pro sebe). Rozpuknu se dychtivostí!

Křepelka (taktéž). Sotva se na stoličce držím. Koliáš. Neslyšel jste nic,
můj nejlaskavější?

Křepelka. Co pak?

Koliáš. Zdá se mi, že ku klobouku něco mluvil.

Křepelka. Tak to vždycky dělá.

Strnad. Nuž, brzoli to bude, pane hostinský?

Barnabáš. Hned. (S tabulkou v ruce.) Tu jsem Koliáš. Hle, hle, můj
nejlaskavější, s tabulkou v ruce!

Strnad. Co to dělá?

Barnabáš (na počet se dívá). Šest a dvacet –

Koliáš. Šest a dvacet – můj nejlaska –

Strnad (vstane). Jak?!

Barnabáš (se naň podívá). Šest a – (jako se zpamatovav). Můj dobrý
Bože! nic – nic – dokonce nic!

Strnad. Dobře jste počítal?

Barnabáš. Což jest o to, každý krok! – Avšak – jsem očarován – počet mi s tabulky zmizel – a pročez – a pročez nejste nic dlužen.

Strnad. Nerad bych vám ublížil –

Barnabáš. Ó! – nedám si také ublížiti; ale – (pot si utíraje) všecko jest zaplaceno.

Strnad (k Pohořalskému). Slyšíte to, příteli? všecko jest zaplaceno. Vy jste svědek.

Pohořalský (poněkud již opilý). Já jsem svědek, zaplat' Pánbůh!

Barnabáš. To jest –

Strnad. Co jest pane hostinský?

Barnabáš. Všecko v pořádku, milostpane! – Prosim, račtež mne opět co nejdříve navštívit!

Strnad. Staniž se. Posledním večerem živobyetí svého u vás se ještě zastavím. S tím vínem zapomněl jste do Burgundska zajeti, když jste je v Moravě nakoupil; ostatní bylo všecko dobře.

Křepelka (ke Koliášovi, jenž s otevřenou hubou poslouchá a se dívá). Co tomu říkáte, drahý pane Koliáši?

Koliáš. V tom klobouku sedí buď dva mladí anebo jeden hodně starý ďábel!

Křepelka. A já bych měl od něho upustiti? Nikoli, a kdybych tři sta tolarů ukradnou ti měl!

Koliáš (sahaje rychle po svých kapsách, od něho se odšoupne). Ale – můj nejlaskavější! jak jest možná hostinskému takto mluvit?

Křepelka. Kouzly a čáry! Každý hostinský, každý prodavač jest hned tak oslepen.

Strnad (s kloboukem na hlavě odchází). Pane hostinský, mějte mne v paměti!

Barnabáš. Ó, neustále budu na vás mysliti.

Pohořalský (vstav zavravorá). A mne také, přítelínku!

Barnabáš. Jděte k šípku, přítelínku, a nedávejte se nikdy u mne viděti!

Pohořalský. Nikdy, zaplať Pánbůh!

Koliáš (na straně). Kůrové andělští, jak to ve mně hraje! Kdybych jen věděl, jak do toho!? Teď jest schmelený, a požádá o několik set více.

Křepelka (vyskočí). Musím opět za ním!

Koliáš. Kam, můj nejlaskavější?

Křepelka. Všudy, v kraj světa! (Odejde od stolu.)

Koliáš. Kdybych jen věděl, kam táhne! Šumař první (k Strnadovi odcházejícímu). Prosím pokorně, milostivý pane!

Strnad. Rádo se stalo. (Odejde.)

Pohořalský. Rádo se stalo, zaplať Pánbůh! (Potácí se za ním.)

Šumař první. Kdo pak nám bude platiti, pane Barnabáši?

Barnabáš. Bezpochyby, kdo si dával hráti.

Šumař první. Hej jemnostpane! (Spěchá ven.)

Šumaři ostatní. To musí býti pěkný pán! Snad mu máme za konvici octa hráti!? (Hrnou se za ním.)

Barnabáš a Křepelka (Koliáše s oka nespouštějí).

Koliáš (roznícený pro sebe). Ten klobouk, ten klobouk! – Ó, takového klobouku není již ani na zemi ani na nebi! – Koliáši, hled' po sluhu jeho na svou stranu dostati!

Zvonek (vzav truhličku na rameno, odchází).

Koliáš. Pst, pst, příteli! (Uchopí ho za pravý šos, kterýžto utrhnuv se

v ruce mu zůstane.)

Zvonek. Hej ký vlkodav pozadu mne chňape? (Obrátí se.)

Koliáš. Dej pozor, příteli! Ztratils šos.

Zvonek. Co? (Postaví truhličku na zemi.) Pane, vy jste mi ho utrhli!

Koliáš. Nikoli tak –

Barnabáš. Utrhl jste ho, jsem svědek. Co jest pravda, to jest pravda.

Zvonek. Pane, dejte mi jiný šos!

Koliáš. Tu máš svůj vlastní.

Zvonek. Co? nechcete mi nahraditi šos? Dobře, tedy mi nahradíte celý kabát. (Shodí kabát se sebe.)

Barnabáš. Vším právem!

Koliáš. Dejte pak si říci, sprostí lidé –

Zvonek, Barnabáš, Koliáš. (Všickni najednou.)

Zvonek. Kdo jest sprostý? Vy jste sprostý, a podvodník k tomu!
Takový kabát! ponejprv jsem ho dnes oblíkl!

Barnabáš. A kdo tomu nechce rozuměti, ten jest ještě sprostější!
Utneli mi někdo bez příčiny prst, musí mi celou ruku zaplatiti.

Koliáš. Co bych já s kabátem dělal? ať si dá šos přišítí; na to mu snad něco přidám.

Křepelka. Hahaha!

(Mezi křikem tím opona spadne.)

DĚJSTVÍ TŘETÍ.

Jiný hostinec na silnici. Uprostřed světnice veliký stůl, na něm zbytky jídel, lahvice s vínem a t. d.

Výjev 1.

Strnad. Koliáš. Zvonek. Datlík. Strnad a Koliáš (sedí za stolem vedle sebe tváří k divákům).

Zvonek (s přiřitým šosem) a **Datlík** (sedí za malým stolkem vlevo taktéž a pijí).

Strnad. Tedy slovo s to! (Podává Koliášovi ruku.)

Koliáš. Dva tisíce, tři sta?

Strnad. Fiat! a to toliko proto, že jste při tom rozkoše, nikoli ale zisku žádostiv.

Koliáš. Z rozkoše, z pouhé rozkoše, můj předražený příteli! Když si povážím – takový klobouk přece každý nemá.

Strnad. Kdo by mi to byl řekl, když jsem se narodil, že půjdu bez tohoto klobouku ze světa. Můj lakomý ujec bude vyvalovati oči, až se o všem přesvědčí!

Koliáš. Lakomý jest? I tedy byste hřešil, kdybyste mu takový klenot odporučil. Sejdete-li se s ním ještě před svou blízkou smrtí, něco mu nabulíkujte.

Strnad. To jsem již beztoho udělal. Na štěstí jest jak náleží hloupý.

Koliáš. Tím líp, vysmějte se mu!

Strnad. To udělám. Hahaha!

Koliáš. Hahaha!

Zvonek. Hahaha!

Koliáš. Slyšíteli pak? Váš sluha se také směje, a neví, čemu. Hahaha!

Výjev 2.

Křepelka. Předešlí.

Křepelka (přikvapí). Ach, díky vám, hvězdy věčné, že ho tu ještě nacházím!

Koliáš (pro sebe). Aha! ten se bude diviti!

Křepelka. Konečně se mi poštětilo. Peníze jsem vypůjčil, celý obnos je pohromadě, a blaze mně! koupě jest uzavřena.

Strnad. Koupě jest uzavřena, to jest pravda; ale ne s vámi.

Křepelka Ale ne s vámi –? A s kým?

Koliáš (po straně se do palce kousá a chechtá).

Strnad. S mým mnohováženým hostem, panem Koliášem. (Podává tomuto ruku.) Křepelka. Co –?!

Koliáš. Již jest po všem, můj nejlaskavější!

Křepelka. Nežertujte!

Strnad. Snad nemyslíte, že by mnohovážený pan Koliáš z pouhého žertu přes dva tisíce zlatých vyhodil?

Koliáš. Ano! Žádný žert. Ve vši pravdě a skutečnosti, můj nejlaskavější!

Křepelka. Budu se držeti vás. Přisáhnul jste mi, že klobouk jinému neprodáte nežli mně.

Strnad. Přisáhnul jsem, to jest pravda. Jelikož jste se však v posledním hostinci ode mne odloučil, aniž jste mi slova řekl

–

Koliáš. Ano, tak jste velice chybil, můj nejlaskavější!

Strnad. A mimo to mne mnohovážený pan Koliáš ujišťuje, že z pouhého zisku, ba z ošemetné jmění chtivosti po klobouku mém dychtíte –

Koliáš. Ano, to jsem povídal, můj nejlaskavější!

Křepelka. Ha! tedy jste vy mne také zradil?! vy, jehožto jsem za nejdůmyslnějšího a nejšlechetnějšího obchodníka v celém českém království kladl? jemužto jsem se jako otci svěřil?!

Koliáš. Nerad, dlouho jsem se svou šlechetností zápasil; ale –

Křepelka. A klobouk je prodán?!

Koliáš. Tak dobře, jako prodán. Tu jsou peníze. (Vydává je.)

Křepelka. Pane, budu vás právně žalovati!

Strnad. Podle libosti.

Křepelka. Jste-li muž, držte slovo; jsteli ale poběhlík, kluk, budeme s vámi co s klukem nakládati.

Strnad (se vzchopí). Pane, to jest příliš mnoho!

Koliáš. Prosím vás, moji drazí přátelé, upokojte se!

Strnad. Klobouk svůj mohu prodati, komu chci.

Křepelka. Pokud se přísahou nezavázete, ano. Vaše přísaha zní: žádnému jinému nežli mně. Zrádný pan Koliáš není já; pročez jste přísahu zrušil, a právu přísluší nad vámi souditi.

Koliáš (na straně). Ten má trháni! Síra mu v mozku plamenem hoří!

Strnad. Jedenkaždý tak dlouho kupci zachovává zboží, dokud nepřijde druhý.

Koliáš. To jest pravda, můj nejlaskavější!

Křepelka. To jest lež, můj nejlaskavější! Nikdy si žádný u vás zboží

nezamluvil? – Vy jste mne také oklamal, ale k svému neštěstí.
Rovným krokem jdu na ouřad, a víte, jak se ta píseň skončí?

Strnad. Tak asi?

Koliáš. Jsem žádostiv.

Křepelka. Vy přijdete o klobouk, a vy o své peníze, tak jistě a neomylně, jako že klobouk k poslednímu konci připadne mně a mým zůstane, pokud ho dobrovolně nezahodím!
(Odkvapí.)

Zvonek a Datlík. Hahaha!

Koliáš. Toť jest vtělený zubr!

Strnad. Jalové hrozby!

Koliáš. Poneseli ho zlý duch přece na ouřad?

Strnad. Ať jde, nemá svědků!

Koliáš. Bude přísahati.

Strnad. Já také, a můj měšec se mnou.

Koliáš. Hm, ten rozpor se mi nějak nelíbí.

Strnad. Mrzíli vás, že jste koupil, vezměte peníze nazpět!

Koliáš. Nikolivěk! tu jest celý obnos, smluveno a zaplaceno! Vydejte mi klobouk!

Strnad. S tou výmínkou, že ho ještě při nynějším oučtu použiju, tak ať se s ním a mohutností jeho slavně rozloučím.

Koliáš. Hehehe! – Nuž, staniž se. Avšak potom –

Strnad. Ať jest váš, na věky.

Koliáš. Můj, na věky! (Na straně.) Ó přešťastný Koliáši!

Strnad. Sklepníku!

Datlík. Co poroučíte, milostpane?

Strnad. Ještě láhev rakouského.

Datlík. Hned ji přinesu. (Odejde.)

Strnad. Musím také na večer pamatovati; dnes bych nerad co platil.

Koliáš. Dobře děláte, můj drahý příteli! moudrý hospodář pamatuje na budoucnost. Ó kdyby můj marnotratný sestřenec tak smejšlel!

Strnad. Jestli to on, o kterém jsem vám vypravoval, ten smejšlí na vlas jako já.

Koliáš. Ó, v tom darmochlebu není dobré žíly! – Děkuju Bohu, že mi ještě nepřišel na krk; byl by s to, v oči hledě mne okrásti.

Strnad. Dost možná. (Běře peníze.)

Koliáš. Prosím, můj drahý příteli – z ruky do ruky!

Datlík (přinese víno).

Strnad. Francesco!

Zvonek (opilý). Co se vám líbí?

Strnad. Podej mi klobouk!

Zvonek (zamotav se podá mu jeho kulatý klobouk). **Koliáš.** Co! –? ten jsem nekoupil! **Strnad.** Co děláš? Můj divotvorný klobouk!

Zvonek. Váš divo – divotvorný klobouk? To jest tolik, jako záz – zaza – zázračný klobouk?

Strnad. Tys zpitoměly troupl! (Jde si sám pro třírohý klobouk.)

Zvonek. Již jste tedy opr – opravdu koupil, pane Koliáši?

Koliáš. Opravdu.

Zvonek (dívá se na stůl). Ó! – to jest smetí peněz – tak mnoho pan

Strnad nepotřebuje -

Koliáš. Co žvaníš? jaký Strnad? Zvonek. Nu! - náš pan Strnad s Křepelkou!

Strnad (se vrátí).

Koliáš. Pojd'te pak sem, drahý příteli! Ten ochmela mi tu něco blábolí o strnadovi a o křepelce?

Strnad. Právě že ochmela jest: neví, co mluví.

Koliáš. Strnad se jmenuje můj nezdařený sestřenec, a Křepelka ten mladý kupec, co se s námi chce souditi.

Strnad. Ať se soudí! (Posadí klobouk na hlavu.) He, sklepníku! co jsem dlužen?

Datlík (přikročiv k němu a spatřiv klobouk, zarazí se). Tuším, že - ano, mně se zdá, že není co požadovati - zapraveno, vyjednáno - a pročez nic.

Strnad. Jest ta láhev rakouského při tom? Datlík. Všecko všudy.

Koliáš (pro sebe). Ó požehnaný mezi klobouky! Strnad. Tedy se již loučíme, má potěcho! můj krove a štíte!

Koliáš. Prosím, tu jest balsám na vaši ránu, dva tisíce tři sta.

Strnad (tiskne klobouk k srdci, tak že ho co bačkoru smáčkne).
Dávám ti na věky, na věky výhost!

Koliáš. Ustaňte! divotvornost mi z něho vymačkáte!

Strnad (ještě jednou klobouk k srdci přitisknuv, políbí ho, hodí ho Koliášovi na hlavu, a slzy si utíraje, na druhou stranu, odkvapí).

Koliáš (vyskočí). Ó, tenkrát vás mám na hlavě, nebesa! Králům nezávidím zlaté a stříbrné hory!

Zvonek. Hehehe - vy jste hrozný tuli - li - lipán!

Koliáš. Co mumláš?

Zvonek. Že jste - pan - pan Koliáš.

Strnad (co divý příběhne). Kde jsou peníze?!

Koliáš. Tu, tu, počítejte!

Strnad. Ah, pro bolest srdce bych ani stovku od desítky nerozeznal!
(Schová peníze do kapsy.) Pane Koliáši! jestli možná, vraťte
mi můj poklad -

Koliáš (od něho se odtahuje). Nikoli, můj drahocenný! zůstaňme
každý při svém!

Strnad (zhurta). Tedy se mi rychle klid'te s očí!

Koliáš. Hned, hned, můj předrahý příteli! (Vezme vlastní klobouk
pod paží.) Beztoho na mne všude práce čeká. (Napiv se ještě,
mluví na straně.) Teď půjdu rovnou cestou k Barnabášovi, a
hodnou outratu mu tam udělám! On byl vinen, že jsem tomu
blanickému strašidlu šos musil zaplatiti.

Strnad (po straně se takořka hlasitě směje).

Koliáš. Pláčete, drahý příteli! Upokojte se, s mými skvostnými
penězi se těšte! A jestli že se ještě před blízkou svou smrtí se
svým laskavým ujcem sejdete: pověste mu velblouda na nos!
Rozumíte? hodného velblouda! (Odchází)

Zvonek (schválně se mu v cestu motá).

Koliáš. Jdi mi z cesty, opilý troupe! Nechceš, abych ti opět utrhł šos?

Zvonek. Učiňte to, pane Koliáši! něco vám slevím.

Koliáš. Hlavu ti utrhnu, ty loupežníku mého potu! (Odběhne.)

Strnad. Hahahaha!

Zvonek. Hahaha! Ó jemine, to jest starý mezek! Toho jsme ošatili od
paty až po uši - juhu!

Datlík. Nuž, a jak jsem já se zachoval, milostpane?

Strnad. Mlčels, jako dub, a za to se ti dobře zaplatí.

Výjev 3.

Křepelka. Předešlí.

Křepelka. Nuž, jak jest? odtáhl? Strnad. Obrán a oloupen, jakož mu to patřilo. Hahaha!

Křepelka. Avšak nezdržujme se tady! Až se přesvědčí, strašlivá bouře se strhne.

Strnad. Myslíš, že se mu budu vyhýbati? Za ním půjdu!

Křepelka. Blázníš?

Strnad. Za ním, všude za ním, a notně se mu vysměju! Hahaha!
(Odejde.)

Křepelka. Ať se jen smích tvůj neobráti v pláč! (Jde za ním.)

Datlík. Vid', Zvonku! ti dva hoši to umějí?

Zvonek. Bratře! Bůh sám ví, do jaké to školy od dětinství chodili.
Luciáš může býti rád, že jest několik tisíc sáhů pod zemí.
Kdyby s námi na zemi obýval: oni by ho o rohy ošidili.
Hahaha! (Odejdou.)

Výjev 4.

Hostinec u Barnabáše.

Karel (vejde hlavními dveřmi). Tady jí také není! – Což mne po kroku zná a zdaleka se mi vyhýbá? – Není divu, postřelená srna ani slunci nevěří. (Mrzutě se za stůl posadí.) Ach! snad sem nyní stokrát přijdu, a nikdy nenajdu, co mi jindy samo

do náručí běhalo. Prchlá, prchlá, prchlá hlavo!

Výjev 5.

Bětuška. Předešlý.

Bětuška (vejde postranními dveřmi, Karla si nevšímnuoc). Ach, otec má dobře! Již to pochopuju že si mne pan student nemůže vzíti. A já jeho – Ne, ne, já si jeho také nemohu vzíti.

Karel (vždy pro sebe). Chvála Bohu, svítá již v lese!

Bětuška. Teď jsem tak nespokojena! Všecky své nedělní šaty dala bych za to, kdybych byla pana studenta nepoznala.

Karel. Kéž by tě celé pokolení ženské slyšelo!

Bětuška. Jak se nyní Karlovi do očí podívám?

Karel. Jsem žádostiv.

Bětuška. Ach, o podívání by nebylo nic; kdyby tu jen byl!

Karel. Myslíš?

Bětuška. Jest prchlý, ale dobrý.

Karel. Hm!

Bětuška. Měl mne tak upřímně rád, ach! a již mne snad nenávidí.

Karel. Skoro!

Bětuška. Ó, dobří andělé! přiveďte ho sem ještě jednou! Jen ještě jednou! Já ho tak vlídně přivítám, tak srdečně a milostně s ním promluví –

Karel. Braň, se, Karle, již tě má v pasti!

Bětuška. A ještě-li ten černý mrak na čele mu zůstane: přikročím k němu a růžové tváře mu pohladím. Ach, jak ráda jsem je hladívala, když v každý večer, nechať dosti pozdě, unavený

ke mně přiběhl! Tuť jsem často horké krůpě potu s drahého mi obličejе stírala a neptajíc se, zdali se to sluší, s čistou duší, s sladkým citem ústa jeho jsem líbala. Ach, to byly zlaté, zlaté časy!.

Karel (nemoha déle odolati, rychlým krokem k ní přistoupí). Zlatá, zlatá Bětuško!

Bětuška (velice se lekne). Ach! – (Radostně.) Karle! Karle!

Karel (vzpamatovav se). Myslíl jsem, žes na mne již zapomněla!

Bětuška. Ó můj Karle, věčně na tebe nezapomenu!

Karel. Hm, ženských věčností vejde se mandel na hodinu!

Bětuška. Vid', že mne máš ještě rád?

Karel. Nemám.

Bětuška. O máš, máš! nebyl bys tou dobou tady.

Karel. Přišel jsem tě odprostiti, že jsem tě včera prázdnou ranou postrašil.

Bětuška. To jsem ti hned odpustila.

Karel (srdečně). Hned, Bětuško? – – A – potom, abych se s tebou na všecky věky rozloučil.

Bětuška. Rozloučil –? Karle! na všecky věky! (Dá se do pláče.) Ó, můj Bože! tak dlouho já bez tebe nevydržím!

Karel. Jen toho zakus!

Bětuška. Teď teprv vidím, že mne již nemiluješ.

Karel. Přece? Tvůj vlastní skutek!

Bětuška. Jdi jen, jdi, když mne nechceš; budeš toho dnes neb zejtra pykati! Holek najdeš dost; ale žádnou Bětušku! A když jich projdeš celé řady a ony tobě oulisným jazykem lahoditi budou: tuť počne lačné, osířelé srdce tvé hlasitě volati: „Tady

není žádná Bětuška!“

Karel (radostí opojen). Žádná! žádná!

Bětuška. Ó věř, můj Karle, žádná!

Karel (obrátlí). Protože budou všechny lepší nežli ty!

Bětuška. Mohouli pak ti více obětovati nežli já? Já jsem celá tvá!

Karel. Tak? A co zůstane panu studentovi?

Bětuška. To jest mé jediné provinění; jiného na mne nevíš.

Karel. Jest již toho jediné dost!

Bětuška. Lituji toho srdečně, a slibuji ti, že se na žádného hocha nezasměju, leč bys ty mi to poručil.

Karel. Již jest pozdě!

Bětuška. Ó, ty máš kámen, nikoli ale srdce v prsou, a jsi tak necitelný jako ta zvíře, s kterou zacházíš! Nedej Bože, aby se tobě tak odpouštělo, jako ty odpouštíš.

Karel. Ba věru!

Bětuška. Jdi si jen, odříkám se tebe! Mé svědomí bude lehčejší nežli tvé.

Karel. Myslíš?

Bětuška. Všechno mé přečinění jest, že jsem se panu studentovi třikrát dala políbiti.

Karel. Jen třikrát?

Bětuška. Jen třikrát? Když mne chtěl počtvrté líbat, přišel na nás otec. – Jdi si! zapomeň na mne! Budu hořce plakati, ale zlořečiti nikdy tobě nebudu. (Jde.)

Karel. Kam jdeš?

Bětuška. Na zahradu, bereme tam poslední ovoce. (Vrátí se.) Pojd',

Karlíčku, se mnou!

Karel. Ó, jen jdi, jdi! mne tam již neuvidíš.

Bětuška (pomalu). Chtěla jsem ti jen říci, že na naši zahradu přece smíš, třebaš za mnou nechodil. (Jde.)

Karel. Děkuju ti! – – Na kterou zahradu jdeš?

Bětuška (ve dveřích). K borku. – (Rychle se vrátí.) Ach, Karle! málem bych ti byla zapoměla povédít – ty růže, co jsme na jaře spolu vsadili – víš, ty krásné, outlé růžičky, co prý pořád a tak dlouho kvetou, až je velké mrazy spálí – tyto růže za ty, tři neděle, cos tam nebyl, všechny rozkvetly. Ó vid', že se na ně přijdeš podívat?

Karel. Nepřijdu.

Bětuška. Tedy ať zmrznou aneb opadají, já si jich také nevšimnu!! (S pláčem odejde.)

Karel (nějakou dobu se za ní dívav). Na zahradu k borku? Ona půjde polem – já se pustím po lukách a lesem jí nadejdu. (Jde za ní.)

Výjev 6.

Koliáš. (Svůj klobouk na hlavě, koupenny v šátku pod paží.)

Koliáš. Ah, to jsem se proběhl! Chcili o sklenici vína více vypiti, musím lítati. Lítati a já; nebylo by divu, kdybych za křídlo na zemi zůstal viseti. – Puh! – jen co si oddechnu! – Tenkrát jsi u cíle, Koliáši, u krásného to cíle! Kéž by ti nebe takový klobouk již před dvacíti lety bylo nadělilo! Ach, jaké by to bylo bývalo živobyť! A co by to Pánu Bohu udělalo, aby každého člověka s takovým kloboukem na svět již poslal, jako hřiba s hlavičkou? – Jak, Koliáši? – to bys něco pěkného ve skladu svém utřžil! – Ne, ne! Pánbůh jest s to moudrý,

pošle jen za několik věkův jednou takový klobouček na zemi, a – přešťastný Koliáš! tobě, tobě! Pánbůh dobře ví, kdo si jeho zlatého daru vážiti umí. Neboť platiti, ach! mně se žaludek kormoutí, když o placení jen slyším! – Nuž, dáli pak se někdo viděti? He, hostinský! sklepníku! (Tluče na stůl.)

Výjev 7.

Kluk. Zvonek. Předešlí.

Kluk (postranním vchodem přikvapí). Co se komu líbí? tu jsem!

Zvonek (hlavními dveřmi v svém vlastním oděvu vejde a, co mu možná, střízlivého se dělá). Pomalu, pomalu! vždyť snad nehoří?

Koliáš. Láhev vína.

Kluk. Plnou láhev?

Zvonek. Neptej se a jdi!

Kluk. Jakého pak?

Koliáš. Uherského.

Kluk. Uherského, dobře! (Odejde.)

Zvonek. S dobrým jste se potázał. V našem sklepě není přes uherské a přes burgundské.

Koliáš (pilně na něho se dívav, na straně). Kde se tu ten chroust vzal? Kdyby nebyl střízlivý –

Zvonek. Poroučíte ještě něco, vzácný pane?

Koliáš. Něco pečitého. Co jest tam?

Zvonek. Čerstvá kachna.

Koliáš. Nic lepšího?

Zvonek. Dnes nic.

Koliáš. Tedy ji přines!

Zvonek. Se anebo bez?

Koliáš. Jest s omáčkou?

Zvonek. Kdo?

Koliáš. Ten bez?

Zvonek. Hehehe! Ptám se vás, vzácný pane! se salátem-li tu kachnu čili bez salátu?

Koliáš. Ah, to jest jiná! – Se salátem tedy hodně mnoho.

Zvonek. Hodné mnoho! (Odcházeje na straně.) Počkej, luňáku, ty se ošidíš! (Odejde.)

Koliáš (sám). Celý jest k jeho Francescovi– anebo jak ho jmenoval – podoben.– Na tu šarvátku se šosem do smrti nezapomenu!

Výjev 8.

Kluk. Brzo na to Barnabáš a Zvonek. Koliáš.

Kluk (láhev se skleničkou na stůl postaví). Uherské víno.

Koliáš (dvě sklenice po sobě vypiv). Prrr! – Také jste ho již pokřtili!

Kluk. Kdybyste mne neprozradil, vzácný pane! něco bych vám pověděl.

Koliáš. Ven s tím!

Kluk. Lidé k nám chodí, a míchají do vína vodu. Abychom jim práce uspořili, smícháme to sami.

Koliáš. Podvod vládne světem! (Pije.) A jaká to míra! Pupek jest celým břichem láhví vašich. Honem běž ještě pro dvě

lahvice!

Kluk. Ještě pro dvě! (Utíkaje.) Zázrak na zázrak!

Koliáš. Musím něco do kapsy odstěhovati. Ta již není plná; ale jen do chládku s ní! (Vstrčí láhev do kapsy.)

Barnabáš (přijde postranním vchodem). Ejhle! – Pěkně vítám, vzácný pane Koliáši!

Koliáš (pro sebe). Jak hned jinač zpívá, že hodně piju. – Servus, pane Barnabáši!

Barnabáš. Nemáte ještě co píti.

Koliáš Mám.

Barnabáš. Bez lahvice?

Koliáš. Byla již prázdná, kluk ji vzal s sebou.

Zvonek (přinese kachnu, salát a t.d.). Zpropadený kluk, ještě není přistrojeno!

Koliáš. Jen to sem dej, ubrusu se nenajím.

Barnabáš (v čerstvosti prostře). Vždyť jest tady o mou čest a reputaci, vzácný pane Koliáši!

Koliáš (hltavěji). To jest letošní kachna?

Zvonek. Letošní.

Koliáš. Proto, že jest tak malá.

Barnabáš. Letos to všecko málo vyrostlo.

Koliáš. Není divu. Jsou zlé časy. Vejce jsou až k smíchu maličká, co se má z toho vylíhnouti?

Kluk (přinese dvě láhve vína).

Barnabáš. Kams dal prázdnou láhev?

Kluk. Nevím, kam se poděla.

Barnabáš. Mluvte, vzácný pane Koliáši! vzal ji, nebo ne?

Koliáš. Tento klučík? I ne, on ji nevzal.

Barnabáš. Kdo tedy?

Koliáš. Cizí pachole – prosilo o trošku vína – má prý matku těžce nemocnou – kdo ví, na které straně mi to nebesa nahradí! dal jsem mu to i s lahvicí.

Barnabáš. Abych jen věděl, komu ji mám připočítati.

Koliáš. Mně, mně, pane Barnabáši! (Na straně.) Počítej jen, nabereš.
– Nelíbí se vám, pane Barnabáši! kousek kachny se mnou?

Barnabáš. Aby vám lépe chutnalo? – Od srdce rád. (Posadí se a jí.)

Koliáš. Ještě jednu sklenici!

Zvonek (dá sklenici na stůl).

Barnabáš (pije). Jaké jste to přinesli vzácnému pánu?

Kluk. Jaké si poručil, uherské.

Koliáš. Ano, uherské jsem si poručil; ale nezdá se mi, pane Barnabáši?

Barnabáš. Mám ho také jen pro sprotší lid. Vám bych radil, vzácný pane Koliáši, abyste si přál sklenici burgundského.

Koliáš (s plnou hubou). Ano, ano, burgundského, to jest andělský nápoj!

Barnabáš (obrábí se). Honem, mršť sebou!

Kluk (odběhne).

Barnabáš. Dnes teprv pozoruju, že vám celý svět na cti utrhal.

Koliáš. Jak to myslíte, pane Barnabáši?

Barnabáš. Každý můj host, který s vámi jednal, ví něco o vaší nepříteli, závisti –

Koliáš. Jestli možná? Podívejme se! (Pije.)

Barnabáš. „To jest lakomec“ – praví jeden k druhému– „to jest zlatožrout, sám sobě nepřeje!“

Kluk (přinese víno).

Barnabáš (láhev rychle otevře a nalévá).

Koliáš. Hehe! sám sobě nepřeju! Lzeli pak člověku na jedno posezení více snísti a vypítí? (Pije.)

Barnabáš. Však proto! Lidé vás neznají, to jest to všecko. (Pije též.)

Koliáš. Dobře máte, pane Barnabáši! lidé mne neznají, žádný v městečku mne nezná. – Já lakomec! ještě dnes jsem starému Šebestiánovi celý, nově bitý desítník daroval, a v kostele každou neděli krejcar, někdy i dva do pytlíčku hodím; na svatého Floriána hoří každý rok lampička nad mými okny –

Barnabáš. Pravda, pravda! a daně platíte vždycky bez násilí.

Koliáš. Vždycky, pane Barnabáši! víc než pětkrát mi ještě nikdy neposlali exekuci.

Barnabáš. Svět již nedá jináč!

Koliáš. Nedá! pročež si toho také ani nevšímám. – Avšak – (utírá si hubu) právě mi připadlo, že mám ještě nádenníka vypláceti. Dělejme pořádnost, pane Barnabáši! (Rozváže šátek a posadí si třírohý klobouk na hlavu.)

Barnabáš. Pa, pa! však nepůjdeme k rychtáři.

Koliáš (vážně). Co jsem dlužen?

Barnabáš. Petříku! mnoholis nalíval?

Kluk. Čtyry láhve uherského a jednu burgundského.

Barnabáš. Zvonku! nevíš, bylali kachna na pekáči anebo na rožni pečena?

Zvonek. Na rožni.

Barnabáš (na stole křídou počítá). Tedy – všecko dohromady čtrnáct zlatých, pět a dvacet krejcarů.

Koliáš (podívá se naň.) Snad jste mi nerozuměl?

Barnabáš. Proč?

Koliáš. Ptal jsem se, co jsem dlužen.

Barnabáš. Čtrnáct zlatých, pět a dvacet krejcarů.

Koliáš. Což jste slepý?

Barnabáš. Chvála Bohu nejsem.

Koliáš (vstane). Tak pak se na mne podívejte! Co jsem dlužen?

Barnabáš (silným hlasem), čtrnáct zlatých, pět a dvacet krejcarů.

Koliáš (na straně). Co to má býti? což jsem klobouk dobře neposadil? (Vezme ho s hlavy a dívá se naň.) Dost možná, že jsem dal nepravý roh napřed. – To hned napravíme. (Posadí ho druhým rohem napřed.) – Pane Barnabáši, rád bych věděl, co jsem dlužen.

Barnabáš. Pane Koliáši, čtrnáct zlatých, pět a dvacet krejcarů.

Koliáš (se lekne). Co?! – (Pro sebe.) Aj, aj! totě tedy ještě není ten pravý roh. (Klobouk jinač zatočí.) Ptám se vás posledně: co jsem dlužen za večeri?

Barnabáš. Povídám vám posledně: čtrnáct zlatých, pět a dvacet krejcarů.

Koliáš (s úžasem pro sebe). Co se to se mnou děje? Jdou na mne strachy!

Zvonek a kluk (se smějou).

Koliáš. Pane Barnabáši, pro Bůh vás prosím, podívejte se dobře na mne, a povězte mi na své dobré svědomí: co jsem vám dlužen?

Barnabáš. Což jsem vám to již pětkrátě neřekl? Čtrnáct zlatých, pět a dvacet krejcarů.

Koliáš (zuřivě). Člověče, pozbyl jste rozum?

Barnabáš. To si vyprosím.

Zvonek a kluk. Hahaha!

Koliáš. Což nevidíte klobouk na hlavě?

Barnabáš. Vidím, a v duchu se směju. U jakého vetešníka jste pro strach židovský tu starou haraburdu vyštěrbal?

Koliáš. Žádná haraburda! To jest zázračný divotvorný klobouk, který proto na hlavě mám? abych zadarmo jedl a pil!

Zvonek a kluk. Hahaha!

Barnabáš. Proto? Budiž Bůh vašim smyslům milostiv!

Koliáš. Barnabáši, rozpuknu se vztekem! Což jste neviděl včera na Španělovi tentýž klobouk? A nedal jste se mu zadarmo najísti a napítí, co jen hrdlo ráčilo?

Barnabáš. Po tom vám nic není; vám nedám ani stýblo zadarmo.

Koliáš. Ale já jsem ten klobouk od něho za tři a dvacet set koupil!

Zvonek a kluk. Hahahahaha!

Barnabáš. Aj, k čemu ten křik! Že jste jedl a pil: nemůžete zapřítí. Dnes mi nechcete platiti? Dobře! Zejtra vás obešlu na ouřad, a tam se porovnáme! (Odejde.)

Zvonek a kluk. Hahahahaha! (Jdou za ním.)

Koliáš (v hrozné ouzkosti). Koliáši, Koliáši, to by byla ukrutná smrt! Jsemli ošizen, (popadne klobouk oběma rukama) jsemli -

jako že jsem – dvakrát se oběsím, třikrát utopím a čtyřikrát
zaškrtním! Čtrnáct zlatých, a divotvornost na hlavě! totě by
zhrdličky jestřába udělalo!

Výjev 9.

Křepelka. Koliáš.

Křepelka (Koliáse si ani nevšimna, v levo ke stolu se posadí). Hej
sklepníku!

Koliáš (zaslechne a uvidí ho). Jak? -- Není to – Koliáši, Koliáši! není
to pan kupec ze Lvova, který si pro tvůj klobouk smrt udělali
chtěl? – Ó kdo by mne přesvědčil, že jsem oklamán – a co
chci ještě? Čtrnáct zlatých a pět a dvacet krejcarů, není to k
zbláznění?! -- Ponížený služebník, můj nejlaskavější!

Křepelka. Kdo to? – Aha! – Ejhle, pan Koliáš! Dobrý večer.

Koliáš. Děkuju co nejuctivěji. – Tu sedíte, můj nejlaskavější, celý
ztrápený. Jest mi vás srdečně líto. – Snad se ještě hněváte, že
jsem vám překoupil klobouk?

Křepelka. Již jsem na to zapomněl.

Koliáš. Také by mne to velice bolelo. – A – kdybych věděl, že mne
pro to jen dost málo nenávidíte, byl bych s to – nechať by mi
srdce krvácelo! – byl bych s to, klobouk ten vám přepustiti.

Křepelka. Netoužím po něm.

Koliáš. Zajisté, taková outrpnost v prsou mých se ozývá, že bude
klobouk váš, dáte-li mi dost málo na něm vydělati.

Křepelka. Vydělati? aj!

Koliáš (pro sebe). Ten člověk najednou zdřevěněl! (Hlasitě.)
Opravdu, můj nejlaskavější! Záležíli vám tak mnoho na tom
klobouku –

Křepelka. Dokonce nic.

Koliáš. Prodám vám ho, hned!

Křepelka. Přešla mne již chuť.

Koliáš. Zač ho sám mám.

Křepelka. Snad byste ještě slevil!

Koliáš. Že jste vy to, můj nejlaskavější! skutečně vám něco slevím.

Křepelka. Rozmyslil jsem se. Kdo ví, jestli tomu věřiti. Nekoupím ho. (Vstav, sem tam přechází.)

Koliáš (pro sebe). Nic, nic tomu není věřiti, a já jsem obloupen od paty až k hlavě! (V největší ouzkosti.) Můj nejlaskavější! Vy – vy ho musíte koupiti!

Křepelka (zastaví se u něho). Musím?

Výjev 10.

Strnad. Předešlí.

Koliáš. Ha! co vidím? – Pane, dobře, že přicházíte. Právě jsem chtěl za vámi v kraj světa!

Strnad. Bylo vám tak teskno po mně? Veliká čest.

Koliáš. Nikoli po vás, ale po mých penězích. – Tu si vezměte svou divotvornost nazpět, ošidil jste mne! (Hodí klobouk na stůl.)

Strnad. Mnohovážený pane Koliáši!

Koliáš. Nic, mnohovážený, ošidil jste mne! Tu máte opět své kejklářství, a vraťte mi peníze; sice vás u Boha i u všech ouřadů obžaluju.

Strnad. Pane! mluvíte opravdu?

Koliáš. Jakživ jsem opravdověji nemluvil!

Strnad. To jest mně vás líto; rozum váš jest v hrozném nebezpečství.

Koliáš. V největším, nevrátíte-li mi na okamžení peníze.

Strnad. Pane Koliáši! zapomínáte, že jsem vás na svůj klobouk nepobízel. Vynutil jste ho takožka na mně, takže jsem si tohoto pána rozhněval. Není-li pravda, pane?

Křepelka. Pravda! Mně navzdory jste ho přeplatil.

Koliáš. Přeplatil, ale proč? Abych se do smrti placení zprostil! Ale tak! Sotva jsem ho vzal na hlavu, opovážil se nezdvorný pan Barnabáš čtrnáct zlatých na jedno posezení požádati! Pane! Váš divotvorný klobouk na hlavě, a čtrnáct zlatých za večeri: to jest rána! Kdybych chtěl každému bezednému hostinskému platiti, co jeho nesvědomitost ráčí: nemám vašeho klobouku zapotřebí.

Křepelka (zádu nepokojně přechází).

Strnad. Vy jste tedy klobouk můj již zkoušel?

Koliáš. Zkoušel, a shledal jsem, že nestojí za dobré slovo; že jest klobouk jako klobouk; že - že - že jste mne obral!

Strnad. Aj, aj! Totě bych skoro soudil, že klobouk můj toliko u dědiců mých předků, toliko v mém rodu divotvorné oučinkuje.

Koliáš. To může býti; mně seděl na hlavě jako pařez!

Strnad. Podívejme se! O tom se mi ujec nikdy nezmínil.

Koliáš. Ujec váš jest také podvodník!

Strnad. Dost možná -

Koliáš. Jest, jest!

Strnad. Tedy jest. – A vězí-li v tom klobouku skutečně taková svévolná vlastnost, jest mi vás ještě jednou srdečně líto; avšak prodáno zůstane prodáno. Tady jest můj svědek, že jsem vás ke koupi nepřemlouval.

Koliáš. On, váš svědek? On, jenžto mi na klobouk ani plíšku nepodal, když jsem mu ho prodával? On, jenžto –

Strnad. Tak? (Přemýšlev nějakou chvílku, dí ke Křepelkovi.) Bratře, poodejdi stranou! Co nyní s panem Koliášem vyjednati mám, musí se beze všech svědků stati.

Křepelka (postranními dveřmi odejde).

Koliáš. Co? – bratře?– Jest pan kupec ze Lvova váš bratr?

Strnad. Ani on Polák není ani já Španěl. Češi jsme oba, a nerozdílní přátelé. Jeho jméno jest skutečně Křepelka, mé Strnad.

Koliáš. Str – Strnad! Kolik Strnadů běhá po Čechách?!

Strnad. Ptáků na tisíce; muž, mého vědomí, toliko jeden, a ten má čest váš nezdárný sestřenec býti. (Pokloní se mu.)

Koliáš. Vy – ty – můj sestřenec z Prahy?!

Strnad. Vaší zemřelé sestry syn.

Koliáš. A ta třírohá hučka –?

Strnad. Jest všední hučka; avšak vyvolena, aby na vás vyloudila, oč jsem deset let nadarmo žádal, totiž peníze.

Koliáš. Padouchu, zejtra tě udám!

Strnad. Čiňte, co chcete, jen mne prv slyšte!

Koliáš. Mně zachází sluch i zrak!

Strnad. Byl jsem dvouleté pachole, když mi umřela matka, nemohouc oplakati mého otce smrt. Vy jste toliko u ní byl v posledních dobách jejího živobyті, mimo vás žádný. Skrovná

pozůstalost se mi dostala, která mne až do čtrnáctého roku dochovala; od toho času musil jsem se dobrodincům odevzdati na milost. Stokrát jsem u vás outočičště hledal, o pomoc a podporu vás prose; avšak vy jste mne nemilosrdně oslyšel, na tolik žádostí jen jednou mi odepsav: po mé matce že jste ničehož nezdědil a sám že také nemáte nazbyt.

Koliáš. To jest pravda!

Strnad. Pravda čili nepravda, mně nepřísluší souditi. Tolik jen z hodnověrných úst zajisté vím, že matka má čtyry neděle před smrtí hospodářství kupovala, za které na místě dvanáct tisíc podávala.

Koliáš (se zarazí). To - to může - to nemůže býti - nic o tom nevím. Že by tolik peněz -

Strnad. Byla měla a vy si je přivlastnil? Jest alespoň k pravdě podobné. Jak vám ale možná bylo, jich užívat, s tím vědomím užívat, že já v nedostatku, v nouzi se nacházím, to jediné nepochopuju.

Výjev 11.

Pohořalský. Předešlí.

Pohořalský (pomalu přišed, sedne si za stůl, za kterým Koliáš seděl, a jí, kde co jest).

Strnad. Můj včerejší, zajisté neblahý stav a zajisté neblahé okolnosti jsou učinily, že jsem, o tak mnoho vás připraviti nehodlaje, na cestě si k penězům dopomáhal, která by mne na veliký trest odsuzovala, kdybych na vaši pomoc svatého práva neměl. - Očekávali jsme dědictví, ono nás zklamalo. Hostinský nesměl o svůj pohledávek přijít; pročez mi ve zlé nepokládejte, že jsem z vašich peněz zaplatil, co jsem byl

dlužen. (Vytahuje peníze.)

Koliáš (dlouho, avšak nesměle naň se dívav). Pročs ke mně nepřišel?

Strnad. Zdali pak jste mi mnohokrát nevkázal, abych se k vám nehlásil? Již se stalo. Udejte mne, žalujte mne, kdy a kde chcete; přinutíte mne, budu v pravý čas a na pravém místě také hlasitě mluvit. – Hospodskému jsem dal sto a devět zlatých.

Koliáš. Sto a devět hadů měls mu dáti.

Strnad. Vaše večere jest již také při tom. – Čtyřicet zlatých vyplatil jsem za vás tomuto nešťastnému muži (ukáže na Pohořalského), které jste mu před sedmnácti lety dlužen zůstal. Jest to celé jeho jmění.

Koliáš. Jak? tomu – Šebestiáne!

Pohořalský. Ano, pane Koliáši! na krejcar jsem vyplacen, zaplat' Pánbůh!

Koliáš (zuřivě po světnici běhá).

Strnad. Ostatní vám tuto nazpět odevzdávám.

Koliáš (hltavě to popadne a počítá).

Strnad. Pro sebe jsem ničehož nezadržel. Důkaz, že jsem se z nesnáze vytrhnouti, nikoli však vás okrádati chtěl.

Koliáš (pro sebe). Zajisté, ani plíšku si nenechal.

Strnad. Oč vás ještě snažně a toužebně prosím: milujte mne! Vašich dalších peněz nemám zapotřebí, jelikož jsem tolik síly již nabyt, že sobě chleba vydobudu; ale za blaženost bych si to kladl, kdybych směl říci: „Bratr mé dobré matky mne návidí!“

Koliáš (pro sebe). Koliáši, houpáš se nad propastí! Rychle se na něco

odvaž!- Kdybych se žaloby a soudu - a - a odsouzení neobával - (Dlouho sám s sebou zápasiv, peníze konečně na stůl hodí.) Tu vezmi si to; ale nikdy mi na oči nechod'!
(Odběhne.)

Strnad. Co jest to -?

Pohořalský. Pan Koliáš jest dnes ponejprv člověkem, zaplať Pánbůh!

Strnad. Ujče! můj dobrý ujče! (Chce za ním.)

Výjev 12.

Křepelka. Barnabáš. Zvonek. Kluk. Předešlí.

Křepelka a Barnabáš (postranními dveřmi).

Zvonek a kluk (hlavním vchodem vejdou).

Křepelka. Nuže, jak jest, bratře?

Barnabáš. Jest již pryč?

Strnad. Pánové! vyprosím si vážnost pro svého ujce! Mohl by mnohem horší býti. Tu! - hleďte sem, peníze mi daroval!

Křepelka. Dobrovolně?!

Strnad. Jak dobrá byla ta vůle, toliko svědomí jeho by nám povědělo; ale dosti na tom, že peníze maje opět v ruce, navždycky se od nich utrhl.

Barnabáš. Totě osmý zázrak světa!

Pohořalský. Zázrak světa, zaplať Pánbůh!

Křepelka. Bratře! opakuj mi to, ať se svědomí mé ztiší a já se opět ze života svého zaráduju.

Strnad. Ano, příteli! srdce jeho není ještě dokonalý suk. Tak jsem ho

pohnul, že ani promluvíti nemohl anebo si netroufal.

Křepelka (uchopí třírohý klobouk). I tedy pojd' sem, má pozůstalosti! Dědeček mi mnoho, mnoho poručil!

Výjev 13.

Karel. Bětuška. Předešlí.

Bětuška (dychtivě k otci běží). Tatínku, ach, odpusťte mi!

Karel (za ní). Nevěřte jí, jest nevinna.

Bětuška. Nejsm, Karel jest nevinn, věřte mně, otče!

Karel. Mně věřte! já jsem do něho nejdříve vrazil.

Bětuška. Nikoli! já jsem chtěla dříve býti u růží –

Barnabáš. Pozbyli jste rozumu? Co se vám stalo?

Karel. Odpusťte mi, zlomil jsem vám nejpěknější štípek.

Bětuška. Nikoli, tatínku! já jsem ho zlomila.

Karel. Není pravda, Bětuško! ty to sama dobře nevíš –

Bětuška. Ty to nevíš, tys pospíchal k růžím –

Karel. Však proto, že jsem slepě letěl, vrazil jsem do štípků; zvláště pak proto, že jsem v tom okamžení ruku tvou uchopiti chtěl.

Bětuška. Neuchopils! Já jsem tebe objala, a tak jsem tebe k štípku tomu strhla.

Barnabáš. Ticho, uzdu na jazyk! – Jaký to štípek? Kdo ho zlomil?

Bětuška. Já!

Karel. Já! já!

Barnabáš. Jeden ať mlčí! – Bětuško, mluv!

Bětuška. Šla jsem na zahradu k borku a plakala jsem, že se Karel se mnou smířiti nechtěl.

Karel. Nehněval jsem se již na ni, jen že jsem jí to nechtěl říci; avšak běžel jsem za ní a chtěl jsem jí lesem nadejítí.

Bětuška. Byli jsme tam stejně. Neměla jsem klíče, a pročež jsem přes dvířka lezla –

Karel. A já přes plot! –

Bětuška. Tu jsem chtěla dříve u růžových keřů býti –

Karel. Já také!

Bětuška. Karel je tam vsadil.

Karel. Bětuška je zalívala.

Bětuška. Běžela jsem jako divá, a byla bych bezmála do štípku vrazila –

Karel. Já jsem do něho skutečně vrazil.

Bětuška. Chytila jsem Karla za ruku a k sobě jsem ho táhla. Štípek se nechtěl vyhnouti –

Karel. A já jsem ho zlomil.

Bětuška. Já, já! mne potrestejte!

Barnabáš. Tiše, tiše! – Jste oba diví. – Tak abyste budoucně každý jinou cestou nemuseli běhati a lezti, (ruce jejich spojí) chod'te spolu!

Bětuška. Ó tatínku!

Karel. Má Bětuško!

Pohořalský. Zas dva lidé šťastní, zaplať Pánbůh!

Strnad. Výborně, pane Barnabáši! Pozvete nás na veselost!

Karel. Leč po veselosti, pane studente, hled'te se brzo ukliditi!

Strnad. Budiž bez starosti, příteli! Pan student všecku lehkovážnost svou již odložil.

Výjev 14.

Koliáš. Předešlí.

Koliáš (s láhví vína v ruce). Aha! tutě jste všickni pohromadě –? radujete se vespolek, že jste starého Koliáše notně ohnuli, není-li pravda?

Barnabáš. Chválíme vás vespolek, že jste se k příbuzné své krvi přihlásil.

Koliáš. Sestřence!

Strnad. Tu jsem.

Koliáš. Našel jsem v kapse ještě láhev vína. Pojd', pomoz mi ji vypít!

Strnad. Můj dobrý ujče, odpustil jste mi?

Koliáš. Na to se ještě rozmyslím. – Vidíš, čtveráku, tři a dvacet set jest mnoho peněz! Co jsem já se naklopotil a nashromáždil! – Tos mi ale přece měl psáti, žes od cizích dobrodiní živ – snad že bych ti byl přece někdy něco – pojd'! pojd'!

Strnad. Smím s sebou přítele svého vzít?

Koliáš. Pana kupce ze Lvova? Vezmi ho! pokud jest co v láhvi, ať pije celý svět!

Pohořalský. Já také?

Koliáš. Také, a zazpíváme si –

Barnabáš. Avšak, až se ta láhev vypije, potom, doufám –

Koliáš. Potom můžete jít o dům dál. (Jde.)

Pohořalský (vstane). Zaplať Pánbůh!

Barnabáš. Výborně, pane Koliáši! byltě klobouk přece divotvorný!
(Všickni za Koliášem odejdou.)

Opona spadne.

Václav Kliment Klicpera
Divotvorný klobouk

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 16. 03. 2011